

A községi végrendelet. Egy német községi előjáró, éjjeli órában végrendelet felvétele iránt megkerestetvén, elkövette azt a hibát, hogy egyik végrendeleti tanuként örökhagyó vejét alkalmazta. A végrendelet érvénytelenítettvén, az egyik örökös kártérítési keresetet indított a községi előjáró ellen, amelynek az alsó-bíróságok helyt is adtak, a Reichsgericht azonban felperest elutasította azzal az indokolással, hogy a fenforgó sürgősség mellett a a törvénytudatlan alperestől nem volt megkövetelhető, hogy a törvényes alaki szabályok vizsgálatával foglalkozzék, hanem érthető, hogy a végrendelet felvételével sietett és így az, hogy tanuként örökhagyó vejét alkalmazta, véttségét nem állapítja meg.

Amint a német szaklapok is egészen helyesen kiemelik, alig lehet *a törvény nem tudását* mentségül elfogadni egy hivatalos kötelesség teljesítésénél. Ha a törvényhozás jónak látta a községi előjárót ezzel az okirattfelvételi hatáskörrel felruházni, a közigazgatás feladata ezt a tisztet megfelelő erőkre bízni és a felelősség alól fel nem menthető valaki azzal, hogy hivatalos hatáskörének ellátására alkalmatlannak mondatik ki.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti:	Szerkesztőség és kiadó- == hivatal ==
Egész évre . . . 10 kor.	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	Budapest, VI, Andrásy-út 9.
Félévre . . . 6 „	budapesti kir. közj.-helyettes.	

Tartalom. Lehet-e kir. közjegyző részvénytársaságnak igazgatósági vagy felügyelő-bizottsági tagja? — Ugyanazon kérdéshez. — Az új polgári perrendtartás és a kir. közjegyzők. — Felsőbírósági határozatok. — Közlemények.

Lehet-e kir. közjegyző részvénytársaságnak igazgatósági, vagy felügyelő-bizottsági tagja?

(Válasz Plausich Mátyás kir. közjegyző úr cikkére.)

Irta: **Rupp Zsigmond**, budapesti kir. közjegyző.

Hogy a jogászi közvélemény a fenti kérdés felett már rég napirendre tért, arról olyannyira meg voltam győződve, hogy az igazságügyministernek a közjegyzői törvényjavaslat tárgyalása alkalmából a képviselőházban 1874. évben tett idevágó kijelentését rövid kivonatban nem a kérdésnek megvilágítása céljából, hanem inkább csak mint érdekes történeti adatot tartottam közlendőnek. Azt, hogy a kérdést, a mely — szerintem — tulajdonképp vitás soha nem volt, egyesek a multban mégis vitásnak tekintették, azt tudtam. Tudtam különösen még azt is, hogy az 1894. évi igazságügyi kormány a temesvári közjegyzői kamara által intézett ebbeli kérdésre az incompatibilitást meg is állapította,* de tudtam azt is,

* Mondván, hogy az 1874: XXXV. t.-cz. 4. szakaszának a) pontja értelmében a kir. közjegyző nem lehet társulati pénzvállalatnak „vezető igazgatója” (amit mindenki természetesnek is tartott). Sőt még azt is mondván, hogy — bár felügyelő bizottsági tagság elvállalásától a törvény a kir. közjegyzőt

hogy az igazságügyi kormány utólag önmagát desavuálta, azaz hogy később rendeletileg épen az ellenkezőt állapította meg. Ezt az ellentmondást az igazságügyi kormány iránti kiméletről elhallgattam és valóban kár is volt, hogy barátom szükségesnek tartotta a már rég megczáfolt álláspontjához daczára annak ragaszkodni, hogy az 1874. évi igazságügyministernek a helyes magyarázatot

kifejezetten el nem tiltja — mindazonáltal tekintve azt a viszonyt és felelőséget, melyben a felügyelőbizottsági tag az illető pénzüzetekkel szemben áll, a felügyelőbizottsági tag állása sem fér össze a közjegyzői állással. (?) (1894. évi 3249. sz. min. rend.)

Aztán még egy másik konkrét esetben, amelyben a beszercebányai kartársat, elnökhelyettesé választották meg oly takarékpénztárnál, amelynél az üzlet közvetlen vezetésére külön „vezérigazgatói állás” van rendszeresítve, — az igazságügyminister a hozzá intézett kérdésre a beszercebányai kir. járásbírósgot utasította, hogy a takarékpénztár igazgatóságát arról értesítse, hogy „miután a kir. közjegyző az 1874 : XXXV. t.-cz. 4. § a) pontjában említett vállalatoknál sem „vezérő igazgató, sem tisztviselő” nem lehet, miután továbbá a kereskedelmi törvény hatályba lépte óta a „vezérő igazgató” teendőit a kereskedelmi törvény 182. és 186. §-ai értelmében: az egy vagy több személyből álló igazgatóság végzi (?) és miután az igazgatóság tagjai közé bizonyára az igazgatósági elnökhelyettes is tartozik: a kir. közjegyzőséggel a takarékpénztári igazgatósági elnökhelyetteséget nem tartja összeférhetőnek.” (1899. évi 6336. sz. rend.) E rendeletek szerint tehát a „vezérigazgatói állás” az „igazgatósággal” synonym fogalom!?

Érdemes ez alkalommal közölni az igazságügyministernek a választmány kérdésében hozott — bár a kérdésre közvetlenül nem vonatkozó — rendeletét is, mely az előző rendeletben kifejezett elvet fenntartja:

„Folyó 1894. június 24-én 221. sz. a. kelt felterjesztésében a temesvári kir. közjegyzői kamara utasítást kér arra nézve, vajjon kir. közjegyző lehet-e a Délmagyarországi kereskedelmi és gazdasági bank részvénytársaságnál a „választmány” tagja és ha igen, végezhet-e azon intézet érdekében közjegyzői teendőket, melynél az ily állást betölti?”

„Már az 1894 február 14-én 3249. sz. a. kelt rendeletben jeleztem, hogy a választmányi tagságnak a közjegyzői állással való összeférhetősege attól függ, hogy a választmányi tagnak az alapszabályok szerint mi a jog- és hatásköre, milyen annak felelőssége és javadalmazása? Figyelembe véve már most a nevezett részvénytársaság ide visszazárt alapszabályainak az említett kérdésre vonatkozó határozatait, a következőket jegyzem meg:”

„A választmányi tagnak jog- és hatáskörét az alapszabályok 43. §-a szabályozza. Eszerint a választmányi tag tevékenységi köre tanács- és véleményadás, a kölcsönök és egyéb hitelműveletek üzletágaira vonatkozó ügyrendek jóváhagyása és a közgyűlés elé terjesztendő jelentések és indítványok tudomásul vétele. A választmány tehát „a részvénytársaság műveleteire tényleges befolyást nem gyakorol”, hanem inkább véleményező közeg és a választ-

biztosító, a képviselőházban tett fennjelzett kijelentését és az 1904. évi igazságügyministernek egyik feltétlenül mellettem szóló utólagos leiratát röviden közöltem.**

No de amit az igazságügyminister mond, az végre még mindig nem tekinthető szentírásnak, különösen amidőn önmagával oly feltűnő ellenmondásba jutott.

mányi tagok az alapszabályokban semmiféle felelősséggel nem terhelhetnek. Ily körülmények közt a választmányi tagságot a közjegyzői állással összeférhetőnek találom a szóbanforgó részvénytársaságnál a választmány jelen szervezetének fennállása alatt, daczára annak, hogy az alapszabályok 45. §-a szerint a választmány tagjai évről-évre megállapítandó évi díjban részesíttetnek. S tekintettel a választmánynak fentebb jelzett hatáskörére, a közjegyző, ha választmányi taggá választatik is, addig, míg a választmány jelenlegi szervezetében fennáll, ezen intézet érdekében közjegyzői teendőket is végezhet. Budapest, 1894. július 12.“

Ime e rendelettel az előző rendeleten már némi rést üt a minister, mert végre a felügyelő bizottság sem „gyakorol a részvénytársaság műveleteire tényleges befolyást.” Igaz, hogy a minister előbbi rendeletében a felügyelő bizottság felelősségére is utal, csak hogy az igazgatóság „műveletei” tekintetében a felügyelő bizottságot egyáltalán nem terheli felelősség, mert az a kereskedelmi törvény 195. § utolsó bekezdése szerint a pusztán felügyeleten kívül a társaság „műveleteibe” semmiféle érdemleges ingerentiát nem gyakorol.

** Közlöm most szóról-szóra azt a rendeletet, amelyet az igazságügyminister egy budapesti kir. közjegyző ellen nála beadott denuntiátió elintézéséül bocsátott ki, mely denuntiátióban az illető — kit itt közelebbről megjelölni ildomosnak nem tartok — arra kérte az igazságügyministert, hogy tiltsa meg a közjegyzőnek azt, miszerint valamely fővárosi pénzüzetnél igazgatósági tagságot viselhessen. Az igazságügyminister ezen rendeletét az illetékes járásbírósg a denuntiánsal a következő végzéssel közölte:

„A m. kir. igazságügyminister úr 10413/908. I. M. IV. sz. a. kelt rendelete folytán kérvényének visszaadása mellett értesitem, hogy tekintettel arra a körülményre, hogy az 1874 : XXXV. t.-cz. 4. § a) pontja szerint a kir. közjegyző valamely ipartársulatnak, vagy pénzvállalatnak csak „vezérő igazgatója, vagy tisztviselője” nem lehet, ily állást pedig N. N. kir. közjegyző nem tölt be — a m. kir. igazságügyminister úr intézkedésre alapot fennforogni nem látott.“

Azt hiszem, ez a rendelet oly határozott és világos, hogy ahhoz semmiféle kétely nem férhet, és hogy abból most már kartársam maga is a logice egyedül képzelhető abbéli következtetést fogja levonni, hogy a jobban informált igazságügyminister mai álláspontja a rosszul informált elődjének álláspontját feladta. Az utóbbinak rossz információjára pedig annak volt tulajdonítandó, hogy — sajnos — előadójának a fent közölt országgyűlési tárgyalásról fogalma sem volt, míg másrészt most utólag a budapesti kir. közjegyzői kamara volt az, amely az igazságügyminister figyelmét a fenti képviselőházi tárgyalásra felhívta.

Hogy tehát barátomat mégis meggyőzzem állásfoglalásának tarthatatlanságáról, újból visszamenve törvényünk forrására, az előző cikkemben az e részben közölt sommás kivonat kiegészítéseül a képviselőház ebbeli tárgyalását szóról-szóra közlendőnek tartom.

Ime, az országos ülésekről vezetett napló X. kötetének 23. és 24-ik lapjain az 1874. évi április 22-én tartott ülésről szóról-szóra a következők olvashatók, úgymint:

„*Szeniczey Ödön* jegyző (olvassa a törvényjavaslat 4-ik §-át).

Kármán Lajos: Tisztelt képviselőház! Én is az előttem szólottal egyetértek arra nézve, hogy a szakképzettségen kívül az incompatibilitás szigorú szabályozása a közjegyzői hivatalnak egyik legfőbb biztosítéka.* Hogy e biztosíték még tökéletesebb legyen, bátorodom hasonlóan egy módosítványt e szakaszhoz beterjeszteni.

Módosítványom ez: a 2-ik sorban ezután: „avagy hasonló pénzvállalat“, még hozzáteendő: „vagy bármely nyereségre alapított részvénytársulat *kormányzótanácsának tagja*“. Nem szükséges részletesen indokolnom, hogy a kormányzótanács tagjai mily befolyással bírnak, mint akik a vezérlő igazgatóval felelősséggel működnek mindenben.

Épen azért, hogy módosításom elfogadtassék, ajánlom a képviselőháznak. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Huszár Imre jegyző (újra fölolvassa Kármán Lajos módosítványát).

☐ *Toszt Gyula* előadó: Miután az előbb fölolvastott indítvány is helyesléssel találkozott, bátor vagyok a tisztelt házat figyelmeztetni, hogy már a 3. és 4-ik §-ban fölvevett esetek annyi foglalkozástól elzárják a közjegyzőt, miszerint igazán félni lehet, hogy ezen törvény szerint nem fogunk már elegendő alkalmas egyént találni a közjegyzői állásra. (Helyeslés.) Éppen azon intézeteknek áll leginkább érdekében, hogy alkalmas és tekintélyes egyének vegyenek részt intézetük igazgatásában. Utoljára is ez oly foglalkozás, amely a közjegyzőt hivatásának teljesítésében egyáltalában

* Eötvös Károly ugyanis a 3. §-ra vonatkozólag előzőleg javasolta, hogy a közjegyző országos képviselő ne lehessen. Szerinte: „aki az országos képviselő teendőit és egy közjegyző teendőit ismeri, az csak természetesnek találja, hogy a két teendő egy személynél egy időben össze nem férhet stb.“ (Eötvös azonban indítványát egyetlenegy érdemleges érveléssel sem támogatta.)

nem gátolja. Kérem ennél fogva a tisztelt házat, hogy a módosítványt elvetni méltóztassék. (Helyeslés.)

Boncs Döme csak azt akarja megjegyezni, hogyha oly akadályokat gördítünk a közjegyzőség elé, hogy a közélet mindenféle ágazatából kizárjuk: igazán nem tudja, hol fogunk kapni erre alkalmas egyéneket. (Úgy van!) Szerinte a közjegyzői incompatibilitással nincs összefüggésben az, hogy valamely részvénytársulat „igazgató-tanácsának tagja“ lehessen. Szeretné tudni, mennyiben árthat ez hivatásának, miután úgy is gondoskodva van arról, hogy a közjegyző saját ügyében, vagy ahol érdekelve van, ott a közjegyzői okmány szerkesztésébe nem folyhat be.

Ha erről gondoskodva van, vagy gondoskodva van arról is, hogyha valamely részvénytársulat *igazgató-tanácsának* a tagja: akkor ő, mint közjegyző, ezen társulat ügyeit nem „vezetheti“.* Ezen okoknál fogva nem pártolja az indítványt. (Helyeslés. Szavazzunk!)

Pauler Tivadar igazságügyminister: Tisztelt ház! Nagyon röviden csak azt jegyzem meg, hogy a közjegyzői incompatibilitásnak meghatározásában a végső határokig mentünk, kizártuk őket a kereskedelmi, ipartársulatok vezetéséből, igazgatásából, kimondtuk, hogy pénzvállalat „*tisztviselője*“ nem lehet, stb.; odáig menni azonban, hogy még „*választmányi tag*“ se lehessen s így ezen társulatoktól megvonni azon erőket, melyek a közjegyzői intézményben vannak: nem tartanám tanácsosnak, miután a haza érdekében fekszik, hogy az ily *társulatok* „*igazgatóságában*“ képzett, derék, becsületes emberek minél nagyobb mértékben vegyenek részt. (Helyeslés.) Kérem ennél fogva az eredeti szövegezést megtartani. (Megtartjuk!)

Elnök: Elfogadja-e a tisztelt ház a 4-ik szakaszt változatlanul a központi bizottság szövegezése szerint? Akik elfogadják, méltóztassanak fölállni. (Megtörténik.) A többség elfogadja, tehát Kármán Lajos képviselő úr módosítványa elesik.

Azt hiszem, hogy barátom most már minden kétségen felül megállapíthatja a *törvényhozónak* intencióját is és át fogja látni: hogy akárminek nevezték volna a kereskedelmi törvény alkotása előtti időben az illető szerveket, nem az elnevezéstől függ az incompatibilitás kérdése, hanem a szervnek hivatásától

* Már t. i. mint „vezérigazgató“.

és hatáskörétől. Ime, azt a testületi szervet, amelyet Kármán „kormányzó-tanács“-nak, Boncs Döme „igazgató-tanács“-nak, az igazságügyminister pedig „választmány“-nak nevez, ezt mindnyájan ugyanazon testületnek tekintették, amelyet a kereskedelmi törvény ma „igazgatóság“-nak nevez, — és ez a testület az, amely a társaság ügyeiben dönt, ha úgy tetszik „vezet“ is, de mely testületnek nemcsak egészétől, hanem annak minden tagjától is a törvény határozottan megkülönbözteti azt az egyes egyént, aki az igazgatóság által megállapított elvek szerint ugyan — de saját hatáskörben önállóan tényleg lebonyolítja a napi forgalomnak concret üzleteit, a felekkel közvetlenül tárgyal, egyezkedik stb., aztán a társaságnak esetleg egész életére valóságos alkalmazottja, annak disciplinája alatt áll és rendes fizetést élvez, sőt esetleg még nyugdíjképes is. És ezen feltétlen függőségben, a valóságos tisztviselői minőségben fekszik az incompatibilitásnak egyik lényeges indoka; a közjegyzőnek, mint az állam hivatalos közegének decorumát és tekintélyét is sértené tehát, ha ilyen tisztviselői állásra vállalkoznék. Az ilyen állás incompatibilitásának egy másik főmozzanata megint abban rejlik, hogy abban a közjegyző már azért sem volna képes közjegyzői teendőket rendesen végezni, mert egész munkaerejét és idejét kenyéradó gazdájának kellene szentelnie. Akárminek neveztük tehát ezt a közeget annak idejében, és akárminek ma: — ez nem határoz!

Szóval a részvénytársaság analogiából ugyanazon szempont alá esik, mint amilyeneket a törvény 3. és 4. §§-ban rendszerint incompatibilisnak jelez (állami, egyházi, törvényhatósági, községi hivatal), amennyiben ezekkel rendes fizetés jár, de itt is kivételt tesz a törvény a nem fizetéses állások tekintetében, úgy hogy emezeknél az incompatibilitás kérdése csakis attól függ, vajjon ezek az állások betöltése annyi időt von-e el a közjegyzőtől, hogy emiatt saját tulajdonképeni hivatását betölteni nem képes. Ily szempontokból kiindulva tehát könnyen lemondhatunk az idealismus tuhhajtásáról, és a „teljes érdektelenség“-nek feszegetéséről. Ismétlem, nagyon elastikus fogalom ez az „érdekeltség“, alaposan tárgyaltam is ezt e közlöny mult évi 8-ik számában a 277. lapon. Ott iparkodtam az „érdekeltségnek“ tulajdonképeni criteriumát és határát megjelölni, az oknélküli túlzásból még azt az absurd tilalmat is vezetvén le, mely szerint a közjegyzőnek még oly részvénytársaság ügyében sem szabadna működnie,

amelynek részvényeit bírja, mert hisz ez mégis csak kizárná barátom deductiója szerint a „teljes érdektelenséget!“* Sőt a „teljes érdekeltséget“ tulajdonképen még azon választmánynak tagsága sem zárja ki, amely választmányt az igazságügyminister a fennebb közölt, 1894. évi junius 24-én kelt rendeletével összeférhetőnek jelzett, amelylyel persze, amint már kiemeltem, ellenmondásba jutott az 1894. év február 14-én kelt, barátom által idézett rendeletével, mert hisz a felügyelő bizottsági tag époly kevéssé gyakorol befolyást a részvénytársaság „műveleteire“, mint ama bizonyos választmányi tag. Úgy amint megint maga barátom is ellenmondásba jön az előbbi ministeri rendelettel, mert az ő szempontjából ítélve, mégis csak nem foroghat fenn „teljes érdektelenség“ a választmányi tag részéről sem! Pedig ez a juniusi ministeri rendelet is véletlenül épen a temesvári kir. közjegyzői kamarához intéztetett, amelyről tehát neki, mint annak vezetőjének, tudomása is volt. Van itt aztán egyebek közt Budapesten akárhány előkelő részvénytársaságnak oly választmánya is, amely még színtelenebb a juniusi rendeletben említetténel, sőt pusztán csak representationalis jellegénél fogva egészen gerincztelen. No már most — megint csak barátom szempontjából beszélve — az ilyen választmányi tagról sem lehet ám mondani, hogy az „teljesen érdektelen“ volna. Ime tehát, hová vezetne barátomnak logikája, amidőn lejtőre jutva, épenséggel nem volna képes a „teljes érdektelenségnek“ határát megjelölni, úgy amint arra semmiféle casuistika sem tehetné! De igenis, megállapíthatja a határt minden egyes concret helyzetben a közjegyzőnek esküje, a reputációjára való féltékeny örökös, a kötelességtudás és a tisztesség! Többet mondok, — én barátomnak szűkkeblűségét következményeiben kényesnek, sőt egyenesen veszélyesnek is tartom, mert hisz ha mi a közjegyzőnek lehető szabad mozgását lehetetlenné tesszük, amely szabad mozgás nekünk az, mint a hálnak a víz, akkor önmagunk alatt vágjuk a fát, önmagunkat tartjuk gyengéknek hivatásunknak ideális és független betöltésére, és önmagunkat compromittáljuk a bizalommal hozzánk forduló közönség előtt és önmagunk adunk sokféle antagonistánk kezébe fegyvert — eltekintve attól is,

* Nem árt pedig Kartárs urat arra is figyelmeztetnem, amit a részvény birtokából keletkezhető „érdekeltség“ kérdésében a különben nagyon szigorú francia gyakorlatról is közöltem (lásd jegyzet rovatot a mult évi 9. számú füzetben 317. lapon).

hogy mindezzel — bocsássanak meg ellenvéleményben levő kartársaim, — az önálló felfogás teljes hiányát, sőt gyávaságot is árulunk el. Bolond is volna az az antagonista, akinek talán érdekében állhat még nemtelen fegyverrel is ellenünk küzdeni, ha az ilyen gyengeséget ki nem aknázná. Eltekintve még attól is, hogy ily magunktartásával még a különben talán kedvező judicaturát is könnyen megingathatjuk.

De kartársam azon egyetemleges felelősségre is utal, amelyet a kereskedelmi törvény 189. és 196. §§-ai az igazgatósági és felügyelő bizottsági tagokra hárít.

Hát, kedves barátom, tartalom nélküli érv ez. Nem is nehéz az abbeli aggályt megczáfolni, mert ime: ami mindenekelőtt az igazgatósági tagot illeti, az a 189. §. szerint az igazgatóságnak csak azon határozataiért felelős egyetemlegesen, amelyek a törvény, az alapszabályok, vagy a közgyűlés határozataiba ütköznek. No hát ne vegyen részt az igazgatóság ily határozatának hozatalában. És ha az igazgatóság ily sérelmes határozatot az ő hozzájárulása nélkül hoz, akkor óvja meg magát az egyetemleges felelősségtől a kereskedelmi törvény 191. §-ának alkalmazása által. A felügyelő bizottsági tagot pedig teljesen fedezi a 195. §.

Ez a felelősség tehát az incompatibilitásnak indokát nem képezheti. Egyébiránt, hogy — gyakorlatilag véve — barátomat ezen érvelése mily következtetésekre vezeti, azt mutatja egyebek közt az, hogyha állana az ő nézete, akkor a közjegyző az illető részvénytársaság ügyében, akár pro, akár contra: még *váltóóvásokat sem vehetne fel*, daczára a közj. törvény 104. §-a határozott ellenkező rendelkezésének, és daczára annak is, hogy emellett már a Curia is régen állást foglalt.*

Végül szabadjon barátom szűkkeblűségének demonstrálására érdekes statisztikai adatokra is utalnom. Ime, Budapesten 800-nál több részvénytársaság székel, ezek közt 121 bank és takarékpénztár, ideértve néhány külföldinek fiókját is! Az itteni hitelszövet-

* Nem árt, ha a törvényünk mintájául szolgált három külföldi törvénynek idevonatkozó rendelkezéseit közlöm.

A francia törvénynek tilalmával és ennek a törvény alkotása idejében (1838. év) fenforgott nagyon is alapos indokaival már a múlt évi 9-ik füzetben a 317. lapon a jegyzet rovatában alaposan foglalkoztam. A bajor törvény 10. §-ának második pontjából is le lehetne vezetni, mely szóról-szóra így szól: „Die Verwaltung einer Handels- oder Industrie-Gesellschaft,

kezetekről nem is szólok. Ilyen van 115. Na most ha a közjegyző egy részvénytársaság igazgatóságába belép, vajjon mit érdekli ez a többi 799 társaságot, illetve a közjegyzőnek ezekhez való viszonyát? Ez áll megfelelő arányban legalább azon vidéki városok intézetei tekintetében is, amelyek a kereskedelemnek és iparnak emporumait képezik, és amelyekben szintén több részvénytársaság székel, de egyszersmind egynél több közjegyző is. Ellenkező felfogás esetében a közjegyzőnek talán még valamely külföldön székelő részvénytársaság igazgatóságába sem szabadna belépnie.

Ne fessük tehát az ördögöt ok nélkül a falra!

(Vége következik.)

Ugyanazon kérdéshez.

Ez a kérdés lapunk hasábjain olyan kiterjedt feldolgozásban részesült, hogy az én észrevételeim talán már csak hozzászólási viszketegnek fognak feltűnni. Ez ellen az esetleges feltevés ellen védekezés, mikor soraimat azzal vezetem be, hogy azt hiszem, miként én ezt a kérdést eddig még meg nem figyelt világításban látom s talán mondok valami olyat is, ami kartársaim figyelmét ezideig kikerülte.

Ha szigoruan arra a kérdésre: „Lehet-e a közjegyző részvénytársaságnak igazgatósági tagja“? igenlőleg megfeleltünk, akkor még távolról sincs eldöntve az a másik, semmivel sem kevésbé fontos kérdés: Szabad-e a közjegyzőnek oly részvénytársaság ügyében, melynek igazgatósági tagja, hivatalosan működni? A két különböző kérdés között olyannyira lényeges a különbség, hogy bár én, mint az alábbiakból ki fog tűnni, más véleményen vagyok, elfogadni ugyan nem, de méltányolni tudnám azt a nézetet is, mely az első kérdésre igennel, a másodikra nemmel felel.

oder einer ähnlichen finanziellen Unternehmung „zu führen“ (?) . . . ist den Notaren nicht gestattet.“ Ettől a szigortól azonban az 1900. évben életbe lépett új bajor törvény már kivételt tesz, amennyiben kifejezetten megengedi, hogy a közjegyző ily vállalatnak felügyelő bizottságába tagul beléphet. Az osztrák törvény azonban — konform a magyar törvénnyel, — nem tiltja a közjegyzőnek akár igazgatóságba, akár felügyelő bizottságba való belépését, és ez az elv a gyakorlatban rendszeren alkalmazást is nyer.

Legyünk előbb tisztában azzal, egyáltalában lehet-e a közjegyző részvénytársaságnak igazgatósági tagja?* Csak azután adhatunk választ a második kérdésre.

Azon igen t. Kartársaim, akik tagadó eredményre jutnak, arra alapítják véleményüket, hogy a közjegyzői törvény alkotásának idején a részvénytársaságoknak csak vezérlő igazgatóik voltak, a „választmányi tagok“ felelőssége csak részvényeik erejéig terjedt s így a törvény nem is gondolhatott arra, hogy kizárja a közjegyzőket olyan tisztségekből, melyek még akkor nem léteztek voltak. A kereskedelmi törvény (ezen túl röviden K. T.-nek jelezve) későbbi törvényhozási mű lévén, a korlátlan felelősségű igazgatósági tagságot csak a közjegyzői törvény életbelépte után creálta. Szerintük tehát a közjegyzői törvény 4. §-ának ez a kitétele: „vezérlő igazgató“, mindenkire kell, hogy vonatkozzék, aki az illető részvénytársaság ügyleteiért esetleg egész vagyonával felelős. Szerintük csak a törvény ezen terminológiája: „vezérlő igazgató“ avult el az igazgatóság intézményének a K. T. által történt szervezése folytán, de az eredeti intentió, vagyis az, hogy a részvénytársaságnál a közjegyző állása minden olyan tisztséggel összeférhetetlen, mely korlátlan felelősséggel van összekötve, — változatlan maradt. Ezt a véleményt én a kartársaim által már kifejtettekén kívül még az alábbi indító okokból sem tehetem magamévá.

Mikor concret esetben egy közjegyzőre a czimbeli kérdés aktuálissá válik, ő csak a törvény szavait vizsgálhatja s eszébe sem juthat, tanulmányozni a törvénynek keletkezési történetét, már csak azért sem, mert a törvények keletkezési történetének ismerete nem kötelesség és nem szokás. Tessék csak utána gondolni, hová jutnánk a mi törvénylabirintusunkban, ha ez nem így lenne? A magyarázatok sallangjaitól megtisztított, letagadhatatlan factum pedig az, hogy a törvényben csak a vezérigazgatói állás van összeférhetetlennek jelezve. Éppen azért, mert a K. T. a későbbi mű, s így a K. T. csak későbbi időben szervezte a szóbanforgó, addig ismeretlen, új részvénytársasági orgánomot: a törvényhozásnak ezen törvény alkotása alkalmával kellett volna gondoskodni róla, hogy a közjegyzőket a részvénytársaságok igazgatóságából kizárja, ha — ezt tenni egyáltalában szándéka volt. Az eziránti directivu-

* A szövegben csak igazgatóságról fogok beszélni, azalatt azonban mindenütt a felügyelő bizottságot is érteni kell.

mokat ha nem is magában a K. T.-ben, de vagy annak indokolásában, vagy valamely más törvényben, esetleg ennek indokolásában, — vagy legalább egy rendeletben, de valahol mégis fel kellene találni. Ily irányú törvényes declaratiót azonban bármilyen jogforrásban hiába keresünk. S mert ilyen kijelentést a törvényhozás, dacára hogy *alkalma volt rá a novella alkotásánál is*, mégsem tett, következik, hogy azt tenni nem is akarta. Ebből tehát látható, hogy *általánosságban* a törvényhozás a közjegyzőt a részvénytársaságok igazgatóságából kizárni nem akarta. Hogy én ilosvai közjegyző létemre egy — mondjuk — soproni részvénytársaság igazgatósági tagja ne lehessen, ezt, miután *a novella sem tiltott el bennünket tőle*, elképzelni sem tudom.

Más kérdés azután, amit én a dolog tulajdonképeni lényegének tartok: szabad-e a közjegyzőnek oly részvénytársaság ügyében, melynek igazgatósági tagja, hivatalosan működni?

Az eddigiek során kétségtelen megállapítást nyert az a kérdés, hogy amelyik ügyben a közjegyző a részvénytársaság képviselőjében ügyfélként már jelentkezett, vagy éppen jelentkezik, abban az ügyben közjegyzőként el nem járhat. Ez az érdekeltségnek egészen elemi esete s azt hiszem, nincs olyan kartársunk, aki ebben egyet nem ért velünk. Erre tehát szót pazarolni felesleges.

Hátra volna annak a megállapítása, eljárhat-e az igazgató-közjegyző olyan ügyben, melyben a részvénytársaság képviselőjében ügyfélként *nem* jelentkezett? Ennél a pontnál a már féléves polémia előttem a kérdésnek egy általam eddig észre nem vett, egészen új perspektíváját nyitotta meg.

Míg egyrészt Plausich és Boór kartársaknak elvitázhatatlan igaza van abban, hogy aki a részvénytársaságnál egész vagyonával felelős, az az illető társaság ügyeiben teljes mértékben érdekelt, addig másrészt igazán csak túlzásnak volna tekinthető azt vitatni, hogy mikor az illető társaság részére — teszem azt — egy czímpéldányon az új igazgatósági tag czégaláírását hitelesítem, akkor én érdekelt vagyok és érdekeltségem következményeképen az illető aláírás valódiságának tanúsítása nem közhiteles. Megállapítandó lenne tehát, mely esetekben van az igazgató-közjegyző akként érdekelve, hogy érdekeltsége közjegyzői működését kizárja, dacára hogy sohasem szerepelt ügyfélként az ügyben, és mely esetekben nem érdekelt?

Ilyen utóbbi eset a fentebb már említett példa. Ehhez hasonlóan soha meg nem tudnám állapítani érdekeltségemet egy, a személyemre nézve közömbös kölcsönkötelezvény, meghatalmazás stb. felvételénél sem. Mindezen s ezekhez hasonló esetekben nem vagyok képes meglátni, mi befolyással lehet pártatlanságomra az, hogy az illető részvénytársaságnak igazgatósági tagja vagyok? Az okirat vagy tanusítvány hitelességére ezen esetekben egészen mindegy, én állítom-e azt ki, vagy egy másik kartársam. Az összeférhetetlenséget a törvény azért statuálja bizonyos állásoknál, hogy az illető állást betöltő egyénnek adandó esetekben ne is lehessen alkalma részrehajlónak lenni. De ha mélyen tisztelt Plausich és Boór kartársaim képesek a felhozott eseteknél a közjegyző pártatlanságát aggályosnak látni, vagy a részrehajlásnak bármi csekély lehetőségét is felfedezni, akkor ne vegyék rossz néven, ha elhiszem róluik, hogy érdekeltnek tartják magukat minden meghitt jó barátjuk ügyében is.

Mindezekkel szemben, ha azt a példát vesszük, hogy tagja vagyok egy olyan részvénytársaság igazgatóságának, mely egy másik társasággal fusionálni akar s az erről szóló megegyezést közjegyzői okiratba akarják foglaltatni: ezt az okiratot már, nézetem szerint, fel nem vehetem semmi körülmények közt még akkor sem, ha a fusió kimondásánál a szavazástól úgy az igazgatóságban, mint a közgyűlésen tartózkodtam is. Analog az eset félig-meddig azzal, amit Rupp tudós kartársunk példaképpen említ, t. i. bár a törvény nem tiltja, hogy segéde ügyében a főnök, vagy a főnök feleségének ügyében a helyettes eljárjanak, mégis tiltja azt a jóízlés, az incorrectság látszatától való kényes félelem. Itt már az egész társaságnak egész vagyonát érdeklő ügyletről van szó, melynek jó, vagy rossz következményeitől függőleg anyagi felelősségem teljes súlyával előtérbe nyomul. Ebben az esetben már illusorius lesz a pártatlanságom. Érdekelt vagyok az ügyben és valósággal érzem érdekeltségemnek teljes erejét.

Ez az a pont, ahol eltérek összes eddig nyilatkozott kartársaim véleményétől. Igenis vannak esetek, melyekben mint igazgatósági tag valósággal érdekelt vagyok akkor is, ha a társaság részéről ügyfélként soha nem szerepeltem. Ezekről azonban jól meg kell különböztetni azokat a túlnyomó többségben lévő, majdnem mindennaposnak mondható eseteket, melyekben a közjegyzői érdekeltség rémkép alakjában egyik-másik kartársunk előtt meg-

jelenhet ugyan, de valósággal fenn nem forog, csak ijeszti azt, aki könnyen fél és könnyen megijed.

Mi hát az ismertetőjele annak, hogy az igazgató-közjegyző érdekelt-e valamely előtte megforduló ügyben, avagy nem?

Nézetem szerint az (s egész feszölalásommal tulajdonképen csak ezért óhajtottam igénybe venni kartársaim türelmét), hogy *mint igazgató-közjegyző nem járhatok el soha olyan ügyben, akár szerepeltem benne ügyfélként, akár nem, amelyben anyagi felelősségem teljes súlyával előtérbe lép, vagyis ott, ahol pártatlanságom megőrzése tekintetében nem kifogástalanul nyugodt a lelkiismeretem. Ezzel szemben minden oly esetben, ahol az anyagi felelősség nem érezteti velem közvetlenül a jelenlétét, ahol tehát érzem és más is teljes biztossággal meg tudja ítélni, hogy pártatlanságomat az ügy nem érintheti (az esetek túlnyomó része ilyen), ott minden aggodalom nélkül eljárhatok, mert félreérthetetlen törvényes kijelentés hiányában érdekeltségem megállapítása lehetetlenség. Kifejezhetném magamat úgy is, hogy az esetek egyik, nagyobb csoportjában az érdekeltség nyugszik, a másik, kisebbik csoportban feléled. Valahányszor tehát ez az érdekeltség nyugszik, a közjegyzői közreműködésnek semmi akadálya nincs.*

S hogy hol van az a határ, amelyen erről vagy túl az érdekeltség nyugszik, illetve feléled? Erre csak azt felelhetem, hogy esetről-esetre a közjegyző helyes ítélete adja meg a kellő feleletet. Aki kellő megnyugvással nem képes eldönteni, hogy concret esetben érdekeltsége nyugszik-e, vagy nem? helyesebben cselekszik, ha arra a bizonyos 49. §-ra hivatkozva, megtagadja a közreműködést.

Horthy István
ilosvai kir. közjegyző.

Az új polgári perrendtartás és a kir. közjegyzők.

Peres eljárásban a közjegyzői tevékenységnek nincs sok tere. Az új polgári perrendtartásban is kevés az olyan rendelkezés, mely specialisan közjegyzői ügyködést tárgyz; a vonatkozó szakaszok többsége a közokiratokkal párhuzamosan jelöli meg a hitelesített és egyéb teljes bizonyító erejű magánokiratokat, mint bizonyító és mint a hatáskör, illetékesség, a kereset és előzetes végrehajthatóság megállapítására egyaránt alkalmas eszközöket.

Az okiratforgalom emelésére alkalmas az 1. § 2. a) pontja. Ha ugyanis közokiratban vagy teljes bizonyító erejű magánokiratban van (317. §) a járásbírósi hatáskör kikötve, ha továbbá az okiratban meg van határozva az a jogviszony, amelyből az ered és ha végül a per nincs értékre való tekintet nélkül a törvényszék hatáskörébe utasítva, bármely vagyoni per, tekintet nélkül a per tárgyának értékére, a járásbírósi hatáskörébe tartozik. Jársbírósi hatáskör tehát nemcsak meghatározott összegű készpénz vagy meghatározott mennyiségű helyettesíthető ingóság iránt indított perre köthető ki, hanem a fenti három feltétel mellett *bármilyen vagyoni perre*; a követelés létrejöttét és mennyiségét sem kell ezután okirattal bizonyítani. Olyan vagyoni perekben, amelyekre nézve a törvény kizárólagos vagyoni illetékességet meg nem állapít, az a bíróság is illetékes, melynek az alperes a bíróság előtti nyilatkozatban, közokiratban, avagy teljes bizonyító erejű magánokiratban aláveti magát. Az okiratban meg kell határozva lenni annak a jogviszonynak, melyből a per ered, s az illetékességet csakis egy *meghatározott* belföldi bíróságra lehet ruházni (45. §). Magánokiratnak a törvény teljes bizonyító erőt tulajdonít többek közt, ha a kiállító aláírása vagy kézjegye az okiraton bíróilag vagy közjegyzőileg hitelesítve van (317. § 3.). Ha a kiállító olvasni nem tud vagy az okirat nyelvét nem érti, szükséges még az is, hogy a hitelesítő személy az okirat tartalmát a kiállítónak az általa értett nyelven megmagyarázza és ennek megtörténtét a hitelesítési záradékban tanusítsa (ugyanott 2. bek.) Kiemelendő itt, hogy a Pp. 317. §-a szigorubb az 1868: LIV. t.-cz. 167. §-ánál, amennyiben az írni nem tudó fél által kiállított okiratot csak akkor ruházza fel teljes bizonyító erővel, ha a kiállító kézjegye bíróilag vagy közjegyzőileg

hitelesítve van. Felebbvitelre való tekintet nélkül végrehajthatónak nyilvánítandók pénzösszeg fizetésében vagy helyettesíthető dolgok és értékpapírok szolgáltatásában marasztaló ítéletek, ha az adós magát a teljesítésre közokiratban vagy a 317. § értelmében kiállított magánokiratban kötelezte és a kereset megalapításához szükséges összes ténykörülmények is ily okirattal voltak bizonyítva (415. § 2.). A meghagyásos eljárásban azokat a ténykörülményeket, melyek a kereset vagy visszkereset megalapításához szükségesek, eredetiben vagy hitelesített másolatban (kivonatban) csatolandó közokirattal vagy teljes bizonyító erejű magánokirattal kell igazolni (606, 620. §§).

Szorosabban a közjegyzői működést érintik a következő intézkedések. Azok a kártérítési perek, amelyeket a váltóóvások felvétele körüli szabálytalanságok és mulasztások alapján az óvatoló személyek vagy jogutódaik ellen indítanak, az értékre való tekintet nélkül a törvényszékek hatáskörébe tartoznak (2. §. p.) Megemlíthető itt, hogy az 1874: XXXV. t.-cz. 11—16, 40, 43—47, 33—37, 56, 148—149, 67, 144 és az 1886: VII. 15—18 §§-aival a törvényszék hatáskörébe utalt ügyek továbbra is oda fognak tartozni.

Jelentékenyen emeli majd a névalíráshitelesítések számát a Pp. egyik újítása, az u. n. általános meghatalmazás. Ez abban áll, hogy a felek előre bejelenthetik a törvényszék vagy járásbírósnál azt az ügyvédet, aki őket minden perben képviselni fogja. Ez evégett benyújtott bejelentéshez csatolt ilyen meghatalmazáson a fél aláírása bíróilag vagy közjegyzőileg hitelesítendő. E meghatalmazás visszavonását vagy felmondását ugyan csak bíróilag vagy közjegyzőileg hitelesített alakban kell bejelenteni (102. §). Az ekkép bejelentett általános meghatalmazás nem korlátozható (105. §).

Tárgyalási (analogia útján tehát hagyatéktárgyalási) határnap csak sürgős szükség esetén tűzhető ki vasárnapra, Gergely naptár szerinti, valamint nemzeti ünnepnapra (154. §). Az idézendő fél vallására nincs tekintet. Azt, hogy a közjegyzők idézéseit milyen közegek kézbesítik, az igazságügyminister rendelettel fogja megállapítani (151. §). Közjegyző részére, ha irodájában nem találják, ott levő segéde vagy irnoka kezéhez lehet kézbesíteni. Letétel általi (157. §) kézbesítésnek csak akkor van helye közjegyzőnél, ha külön irodája nincs, vagy ha a kézbesítés kísérlete

a szokásos irodai órák alatt az irodában is sikertelen maradt (159. §).

A közokiratok fogalmát és bizonyító erejét az 1868: LIV. t.-cz. 165. §-ával lényegében egyezően, de a kellékek szabatosabb körülírásával adja meg a Pp. 315. §-a. Ellenbizonyítás a közokirattal szemben is meg van engedve (316. §). Nem érinti a Pp. azokat a törvényes rendelkezéseket, melyek szerint az okirati bizonyítás csak közjegyzői okirattal történhetik (319. §). Kereskedelmi könyvek biróilag vagy közjegyzőileg hitelesített kivonatának bizonyító ereje marad a régi (324. §).

A közjegyző őrizetében levő okirat hiteles másolatát kell a félnek a bíróság előtt felmutatnia, ha az eredetit nem szerezheti meg. A bíróság szükség esetében az eredeti okirat megtekintése végett annak megszerzését hivatalból elrendelheti. Ugyancsak hivatalból intézkedhet a közjegyzőnél levő okiratnak eredetiben, vagy hiteles másolatban, illetőleg kivonatban való megszerzése végett (328. §). Magától értetődik, hogy az okirat kiadásának az 1874: XXXV. t.-cz. 135. §-a értelmében kell végbemenni. Az okirat kiadása, illetőleg felmutatása csak akkor tagadható meg, ha tartalma hivatali titok (329. §). A bíróság szabadon mérlegeli, hogy az okirat hitelesített másolatának milyen bizonyító erő tulajdonítható (334. §) Közokirat, ha tartalma és alakja szerint ilyenül jelentkezik, az ellenkező bebizonyításig valódinak tekintendő. A bíróság azonban, ha a valódiságot kétségesnek találja, a kiállító hiteles személyt felhívhatja, hogy a valódiság iránt nyilatkozzék. Külföldi közokiratok valódiságát a bíróság az eset körülményei szerint itéli meg (335. §).

Közjegyző a tanuságtételt megtagadhatja, ha vallomása által a hivatásával járó titoktartás köteleességét megsértene (229. § 4.). Ha a szemle tárgya közjegyző őrizetében van, a szemlét fogantató bíró hivatalból intézkedik a tárgy megszemlélhetése iránt. A tárgy megszemlélése csak akkor tagadható meg, ha az a hivatali titoktartás megsértésével járna. (343. §).

A Pp. 627 és 637 szakaszai megegyeznek a lakbérfelmondási eljárást szabályozó 4873. I. M. F. 894. sz. ministeri rendelet 7. és 8. §§-aival, de világosabban és szabályosabban rendelkeznek, mint emezek. A gondnokság alá helyezési eljárásban a mai eljárás 39. §-ával részben egyezően, önmagának gondnokság alá helyezése iránt benyújtott írásbeli kérvényt biróilag vagy közjegyzőileg

hitelesített aláírással kell ellátni, vagy evégre közjegyzői okiratban különösen és határozottan felhatalmazott megbízott által kell előterjeszteni (722. §).

A közjegyzői értesítvények új fajtát honosítja meg a Pp. a választott bíróság iránti szerződéseknél. Ugyanis az ellenfél felhívása bíróválasztásra, ép így a fél részéről a választott bíró nevének, állásának vagy foglalkozásának, valamint a bíró elfogadó nyilatkozatának az ellenféllel való közlése kir. közjegyző vagy járásbíró útján történik (770. §).

A közjegyző személyes viszonyaiból folynak a következő rendelkezések. Kir. közjegyző saját vagy atyai hatalom alatt álló kiskoru gyermeke, gyámoltja vagy gondnokoltja ügyében, továbbá mint nevének meghatalmazottja ügyvédi képviselőre nem szorul (97. §); részére azonban ezért munkadíj nem állapítható meg (425. §). Végül közjegyző nem lehet békebíró (757. §).

Dr. Bognár József
lugosi kir. közjegyzőhelyettes.

Felsőbíróági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

63. A szombathelyi kir. törvényszék: A periratokból megállapítható és peres felek között nem is vitás, hogy felperes 3464/908. p. szám alatt a Szombathelyen 1907. évi december hó 6-án 1400 koronáról kiállított váltó alapján M. J. elfogadó, M. E. kibocsátó, R. Zs. és V. A. forogatók ellen váltópert indított, keresetével azonban a kir. tvszék 12156/908. p. szám, a győri kir. ítéletábla 513/909. p. szám és a kir. Curia 487/909. v. számú ítéleteivel jogérvényesen elutasított, mert felperes kereseti joga fentartásának igazolására a lejárát napján d. e. 1/212 órakor s így időelőtt felvett óváslevelet csatolt be, mely a kereseti jog fentartására nem alkalmas s ekként szabályos óvásfelvétel hiányában felperes kereseti jogát elvesztette.

Miután a kérdéses óváslevelet, mint közjegyző alperes vette fel s ő az óvásfelvétel körül történt szabálytalanság által okozott kárért felelős, felperes kára pedig egyrészt az elvesztett 1400 korona kereseti összeg, annak a lejáratától számított 6 százalékos kamataiból és másrészt a felmerült és a pervesztesség folytán őt terhelő 652 K 20 fillér költség és annak perkamataiból áll, felperes kérte alperest ezen összegekben és a perköltségben elmarasztalni.

Alperes kérte a kereset elutasítását és felperesnek a perköltségben való marasztalását. A kir. tszék alperes kártérítési kötelezettségét megállapította, mert a IV. szám alatt becsatolt periratokkal és az iratoknál levő óváslevél tartalmával is bizonyítva van, hogy az óváslevél alperes által szabálytalanul, a lejárát napján d. e. $\frac{1}{2}$ 12 órakor vétetett fel és felperes ezen okból jogérvényesen pervesztes lett.

Az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 175. §-a értelmében pedig a kir. közjegyző a törvényekben megállapított jogszabályok pontos meg nem tartásáért felelős és az e részben őt terhelő mulasztás által ügyfelének okozott kárt teljesen megtéríteni tartozik. Nem volt elfogadható alperes azon kifogása, hogy a váltókötelezettek az óvás szabálytalanságán kívül egyéb magánjogi jellegű kifogás is megilleti, mert a becsatolt perben hozott ítéletek szerint felperes a pert csupán az óvás szabálytalan volta miatt vesztette el, az előző váltóperben szerepelt alperesek többi magánjogi kifogása pedig elesett, mert ezen kifogások bizonyításából nevezett alperesek a 12156/908. számú jegyzőkönyv szerint elállottak. Ezen kifogásoknak a jelen perben való bizonyítása pedig azért nem volt elrendelhető, mert azon kérdés, hogy felperes azon esetre, amennyiben az óvás hiánya fenn nem forgott volna, kaphatott-e volna marasztaló ítéletet, a váltóperben rendelkezésre állott bizonyítási anyag alapján dönthető csak el s ezen bizonyítási anyag a jelen perben már ki nem terjeszthető.

Nem volt továbbá figyelembe veendő alperes azon kifogása, hogy felperes a váltótörvény 90. §-a szerint őt megillető gazdasági kereset érvényesítése után csak az esetben van jogosítva kártérítési igénynyel alperes ellen fordulni, ha kára a gazdagodási per útján sem térült meg. Ezen kifogás azért nem volt elfogadható, mert a fennálló törvényes gyakorlat szerint a kir. közjegyzőnek szabálytalan óvásfelvétel esetén kártérítési kötelezettségét már az a tény megállapítja, hogy felperes váltókövetelését a bemutatás és óvás hiánya miatt sikerrel nem érvényesíthette.

Végül nem volt figyelembe vehető alperes elévülési kifogása, mert a kereset az 1874. évi XXXV. t.-cz. 189. §-ában megszabott háromévi elévülési határidőn belül nyújtott be. A kártérítés összegénél pedig figyelembe volt veendő, hogy felperes 1400 korona váltókövetelése és annak a lejáratától 1908. évi márczius hó 6-tól járó 6% kamataiból álló követelésétől esett el azért, hogy a váltóperben az óvás hiánya miatt pervesztessé lett. Pervesztessége folytán alperes terhére peri, fellebbezési és biztosítási végrehajtási költségek címén összesen 652 kor. 20 fillér állapított meg, mely összeggel felperes szintén a szabálytalan óvásfelvétel folytán károsodott. Ezért alperest a fennjelzett összegek és kamataiban, illetve 652 korona 20 fillérnek a kereset beadásától számított törvényes perkamataiban is marasztalni kellett. Alperes mint pervesztes, az okozott perköltségben az 1868. évi LIV. t.-cz. 251. §-a értelmében volt elmarasztalendő.

A győri kir. tábla: az elsőbíróság ítéletét helybenhagyja.

Indokok: Alperesnek elévülési kifogása azért nem bír alappal, mert habár a bírói gyakorlat szerint az óvatoló személyek (váltótörv. 98. §-a) és ezek között a kir. közjegyzők elleni, az óvások felvétele körüli szabálytalanságok és mulasztások alapján indítandó kártérítési keresetek elévülési ideje egy év, mégis, mivel az elévülés ebben az esetben a váltóperben hozott jogerős ítélet kézbesítésétől kezdődik, s minthogy adott esetben a 3464/p. 1908. számú váltóperben hozott 487/909. v. számú kir. curiai végérvényes ítélet a károsult fél részére a jelzett váltóperben eljáró meghatalmazottja dr. V. I. ügyvéd kezeihez 1909 október 12-én kézbesített, tehát a károsult fél ügyvédje útján csak ezen a napon értesült a kár bekövetkeztéről, ettől a naptól a jelen kártérítési per megindításáig, 1909 október 30-áig pedig az egy év elévülési idő le nem járt: a kárkövetelési igény elévültnek nem tekinthető. Az elsőbíróság ítéletét e részbeni indokai helyesbítésével az alperest a kereseti tőkében, az ez után járó kamatokban és a perköltségben marasztaló részében indokai alapján helybenhagyni kellett.

A kir. Curia: a másodbíróság ítéletét helybenhagyja.

Indokok: Az 1874. évi XXXV. t.-cz. 189. §-a szerint a kir. közjegyző elleni kártérítési kereset három év alatt évül el attól a naptól számítva, amelyen a kártérítést igénylőnek károsítása tudomására esett. Minthogy pedig a felperesre nézve az elévülés kezdőpontjául a váltóperben hozott curiai ítélet kézbesítésének napja számítandó, ettől számítva pedig a jelen kártérítési per megindításáig három év még el nem telt: az alperes elévülési kifogása ebből az okból alaptalan. A másodbíróság ítéletét a kir. Curia ezért, valamint a benne egyébként felhozott és felhívott indokok alapján és azért hagyta helyben, mert az alperes nem bizonyította azt, hogy a váltókövetelés a felperest a váltókötelezettekkel szemben, az óvás szabálytalanságától eltekintve, valamely más okból sem illette meg. (1911. február 14. 35/v. sz.)

Hagyatéki eljárás.

64. *A pozsonyi kir. tábla:* Az elsőbíróság végzését abban a neheztelt részében, melylyel az utóöröklési joggal terhelt ingatlan-jutalékokat is átadta néh. özv. G. R.-né végrendeleti és törvényes örökösének, továbbá abban a részében, mellyel G. J., Gy. és A. javára feljegyzett utóöröklési jogot töröltetni rendelte, megváltoztatja akként, hogy H. F.-né, stb., mint G. A. utóörökösnek jogutódait, végül P. J.-né-t stb., mint néh. G. Gy. utóörökösnek a

jogutódait az I. bírósági végzésben megnevezett örökösök ellen perre utasítja.

Indokok: Az a kérdés, hogy az utóörökösnek a közvetlen örökös előtt történt elhalálása minő jogkövetkezményekkel van egybekapcsolva, csak per útján bírálható el.

Minthogy pedig G. J.-nek, G. Gy.-nek és G. A.-nak kimutatott jogutódai a hagyatéki tárgyalásnál és utóöröklési joggal megterhelt jutalékoknak átadását és a feljegyzett jognak törültetését elnezték s azokra a jutalékokra elődeik jogán igényt támasztottak, ugyanazért az elsőbíróság végzésének neheztelt részét meg kellett változtatni és az 1894. évi XVI. t.-cz. 84. § s következő szakaszai értelmében kellett határozni.

A tábla a perindításra az utóörökösöknek jogutódait kötelezte, mivel tekintettel arra a bizonyított körülményre, hogy az utóörökösök a közvetlen örökös előtt haláloztak el, az utóöröklés jogán állóknak igénye kevésbé alaposnak mutatkozik. (1910. május 10. 702/1910. P. sz.).

A kir. Curia: A tábla végzését megváltoztatja, a . . . felvett ingatlanoknak utóöröklési joggal terhelt részei átadására és a feljegyzett utóöröklési jognak a törlésére vonatkozó részében az elsőbírósági végzést hagyja helyben.

Indokok: A hagyatéki iratok között fekvő s az illetékes hivatali közegek által felvett, tehát közokiratot képező halálesetfelvételekkel bizonyítva van a hagyatéki tárgyaláson résztvevő érdekelték részéről vitássá amúgy sem tett az a körülmény, hogy a néh. G.R. által Pozsonyban 1886. évi márczius hó 19-én alkotott írásbeli végrendeletben, valamint az annak az alapján a hagyatéki bíróság által 1021/1890. p. sz. a. hozott s az utóörökösödési jog feljegyzését elrendelő végzésben névszerint utóörökösökül megnevezett G. J., G. Gy. és G. A. az ugyanazon rendeletben örökösül megnevezett G. R.-né elhalálása, tehát az utóöröklés esetének a beállta előtt meghaltak.

Minthogy pedig ilyen esetben az 1894. évi XVI. t.-cz. 79. §-a értelmében az utóöröklési jog telekkönyvi feljegyzésének a törlése az örökös kérelmére elrendelhető és minthogy ezen feljegyzés törlését a hagyatéki tárgyaláson a néh. özv. G. K.-né örökösei kérték, a másodbírósági végzés megváltoztatása mellett az elsőbírósági végzés vonatkozó része volt helybenhagyandó. (1910. december 16. 5357. sz.)

*

65. A fennálló törvényes gyakorlat értelmében, ha az átadó végzésbe nem egyszerű név-, szám- vagy tollhiba, melynek kiigazításáról az 1868. évi LIV. t.-cz. 258. §-a rendelkezik, hanem a megkötött egyezségtől eltérő hibás rendelkezés csúszik be és a végzés

jogerőre emelkedett, a felek kérelmére a kiigazításnak mi sem áll útjában akkor, ha időközben harmadik személyek jogokat nem nyertek, és a kiigazításba az érdekelték beleegyeztek. (Budapesti tábla 1911. február 23. 9089/1910. sz.)

*

66. *A budapesti kir. tábla:* Az elsőbíróság végzésének azt a részét, melylyel a Budapest székesfőváros pártfogása alatt álló József fiárvaház részére az S. I. által tett 1200 K-s alapítvány felemelésére hagyott 1300 K kifizetése kormányhatóságilag jóváhagyott alapító-oklevél bemutatásától tétetett függővé és kimondatott az, hogy ennek megtörténteig az 1300 K Budapest gyámpénztárába fizetendő be, megváltoztatja akként, hogy ezen 1300 K kifizetését kormányhatóságilag jóváhagyott alapító-levél bemutatásától függővé nem teszi és az 1300 K-t Budapest székesfőváros pénztárába rendeli befizetni, mert az 1300 K a végrendelet 2. d) pontja szerint egy már létező 1200 K-s alapítvány tőkéjének 2500 K-ra való felemelése céljából hagyatott; tehát nem egy új, még nem létező, hanem egy már kormányhatóságilag jóváhagyott alapító-levéllel és jogi létellel bíró alapítvány tőkéjének felemeléséről van szó, amelyre nézve új alapító-levél kiállításának a szüksége fenn nem foroghat, és mert az irányban, hogy az 1300 K arra a célra fordítottatik-e, melyre az 1200 K-t S. I. rendelte, a közalapítványi kir. ügyigazgatóságnak ellenőrzési joga ugyis fennmarad. (1908 december 9. 8186/908. sz. a.)

A kir. Curia: a másodbíróság végzését helybenhagyja.

Indokok: Előrebocsátva azt, hogy az alapítványokról szóló törvényeink, jelesen az 1715 : LXXIV., 1723 : LXX., 1791 : XXIII. és 1791 : XXVI. t.-cz. rendelkezései szerint az azokban megjelölt alapítványok a kormány jóváhagyása nélkül létesülhetnek, s az ezen törvényekben fentartott főfelügyeleti hatalomkörben az a jog, hogy a kormányt közreműködés is illeti meg a jóváhagyás megadása által, az alapítvány létesítésében, amely jóváhagyás nélkül ily alapítványok nem is létesülhetnek, nemcsak benn nem foglaltatik, de alapítványi jogunk rendszere által kizártnak tekintendő, a jelen esetben külön alapító-levél bemutatására s a kormány jóváhagyására annál kevésbé van szükség, mert az örökhagyó által a József fiárvaház javára tett 1300 K hagyomány világosan azzal a rendeltetéssel tétetett, hogy ezzel az összeggel örökhagyó elhalt apja által már 1876-ban adományozott 1200 K alapítvány 2500 K-ra emelkedjék; a kormánynak erre az alapítványra fennálló felügyeleti joga pedig a jelen hagyománnyal egyáltalában nincs érintve. (1910 december 20. 5164. sz.)

*

67. Úgy az 1891—93. években tartott ev. ref. zsinaton alkotott törvény 27. §-ának 9. pontja és 28. §-a, mint az 1904. nov. 10-én megnyílt zsinaton hozott I. t.-cz. 38. §-a szerint azon egyházközsegeket, amelyekben a presbiteriumnak kettős elnöksége van, bíróságok előtt az elnökök együttesen képviselik. A m—i ref. egyházközségben kettős elnökség lévén, helyesen van képviselve, mert az ügyvédnek adott meghatalmazást úgy a lelkész, mint a gondnok aláírta.

Örökhagyó a végrendeletében tett hagyományok kezelésével részben a m—i ref. egyházat, részben M. várost bízta meg, tehát nem önálló alapítványokat tett, hanem már létező jogi személyek vagyonszámába utalta a meghatározott célra rendelt vagyoneértékeket; ilyen esetben pedig a kezeléssel megbízott jogi személyek vannak elsősorban hivatva és jogosítva a rájuk bízott alapítványok képviselőjére s nem szükséges a közalapítványi kir. ügyigazgatóság bevonása. (Curia 1911 január 17. 5828. sz.)

Telekkönyvi rendtartás.

68. A kolozsvári kir. tábla: A kir. ítélőtábla az elsőbíróság végzésének azt a részét, melylyel az utóöröklési jog, az elidegenítési és terhelési tilalom előjegyzése iránti kérést a hozandó jogerős ítélet bemutatásáig az elsőbírósági végzésben foglalt ingatlanokra feljegyezte, a végzés egyéb részének érintetlenül hagyása mellett, megváltoztatja s a fenti kérvény feljegyzését is mellőzi.

Indokok: Az utóöröklési jog, mint a tkvi tulajdonosnak az ingatlanok feletti szabad rendelkezést akadályozó korlátozás, a tkvi rdts. 52. § b) pontja s a 104. § értelmében nyilvánkönyvileg tkvi feljegyzés által kitüntethető.

Az 1894: XVI. t.-cikknek az utóöröklési jogra vonatkozó anyagi jogszabályokat nem érintő 78., 79. §-ainak egybevetéséből is kitűnik, hogy a hagyatéki eljárás alkalmából is kitüntethető ez a jog tkvi feljegyzés által, illetően a feljegyzés törölhető, ha kétségtelen az utóöröklési jog, illetően ha az megszűnt.

A jelen esetben nem jogerős elsőbírósági ítélet alapján van kérve a vitás utóörökösödési jog, az elidegenítési és terhelési tilalom előjegyzése, mely kérelemnek az elsőbíróság csak annyiban adott helyet, amennyiben a vonatkozó kérést a jogerős ítélet bemutatásáig a vonatkozó ingatlanokra feljegyeztetni rendelte s csak e részben van megtámadva a hozott végzés az örökös által. Azonban az anyagi jogszabályokra tekintettel nincsen törvényes alap arra, hogy a még vitás utóörökösödési jogra vonatkozóan csupán az elsőbírósági nem jogerős ítélet alapján ilyen feljegyzés eszközölhető legyen. A tkvi rdts.-nak az elsőbíróság által felhívott 125. §-a a jelen esetre alkalmazást nem nyerhet.

Amennyipen pedig a tkvi rdts. 133. §-a a feljegyzés teljesítése szempontjából van felhiva az elsőbíróság által, ennek szintén nincsen megállható alapja, mert ebben a szakaszban foglalt eljárás csak az elutasító végzésnek a telekkönyvbe való feljegyzésére vonatkozik.

A kir. Curia: A kir. Curia a másodbíróság végzését helybenhagyja, azzal a kiegészítéssel, hogy utasítja a tkvi hatóságot, hogy az 1296/1910. sz. végzésében felsorolt tjkvek B) lapján 6850/1880. és 4493/1901. iktatószámok alatt előforduló bejegyzéseknél fenforgó szabályellenességeknek a megfelelő eljárás útján leendő kiigazítása iránt intézkedjék; mert a kérvényhez a tordai kir. törvényszék 3630/p. 1909. számú ítéletének hiteles másolata van csatolva; tkvi bejegyzésnek azonban a kir. tvszék által hozott ítéletnek csak az elnök és jegyző aláírásával és a bírósági pecséttel ellátott kiadmánya szolgálhatna alapul; mert továbbá helyesek az indokok, amelyeket a másodbíróság az elutasítás tekintetében felhozott, azonban annak megjegyzésével, hogy a tulajdoni lapra bejegyzendő korlátozásokról a tkvi rendelet 52. §-ának nem b) pontja, hanem d) pontja rendelkezik s mert az elsőbíróság 1296/1910. sz. végzésében felsorolt adatoknak a 6856/1880. és 4493/1901. sz. bejegyzések alapjául szolgáló iratokból kitűnő adatokkal való egybevetése után az állapítható meg, hogy az 1870. szept. 22-én elhalt T. S. a szóbanforgó tjkvekben tulajdonosul bejegyezve nem volt; az említett tjkvekben tehát a fentebb megjelölt 6856/1880. és 4493/1901. sz. bejegyzéseknél oly szabályellenességek forognak fenn, amelyek a tjkvek további szabályszerű vezetését gátolják. (675/1888. sz. I. M. R. 2. §.) (1911. január 26. 5356/p. 1910. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

69. A másodbíróság ítéletében felhozott azokat az indokokat, melyek szerint a végrendelet ellen érvényesített megtámadási okok, eltekintve az 1876: XVI. t.-cz. 9. §-ában meghatározott rokonsági viszonyból folyó alaki kellékhányra fektetett megtámadási alaptól, helytállóknak el nem fogadtattak, a kir. Curia is magáévá tette, ellenben azzal szemben, hogy a másodbíróság az alperes sógorát, J. Gy.-t alkalmas végrendeleti tanunak elfogadta s így az idézett 9. §-ra fektetett megtámadási alapot szintén mellőzte, a kir. Curia az elsőbíróságnak azt a jogi álláspontját fogadta el, mely szerint az örökhagyó végrendeletét érvénytelennek kimondotta, mert a végrendeleti tanuk jelenléte a végrendeletkezésnél nem az ügymenet bizonyítása, hanem a végrendeletkezésnél való közreműködés végett szükséges olyképp, hogy alkalmas tanuknak a törvényben előírt

számban és módon való részvétele nélkül a végrendekezési jog-
ügylet létre sem jön. (Curia 1911. január 10. 3703. sz.)

*

70. Az a körülmény, hogy a végrendeleti örökös az örök-
hagyót megelőzőleg bekövetkezett elhalálása folytán a hagyaték-
ban nem örökösödhetett s a végrendelettel reárárt kötelezettséget,
t. i. a hagyomány kifizetését nem teljesíthette, az érvényesen létre-
jött és vissza nem vont végrendeletnek a hagyomány iránt tett
rendelkezését hatálytalanná nem teszi s a hatályában fennálló eme
végrendeleti rendelkezés teljesítésének kötelezettsége a hagyatékot
átvevő törvényes örökösökre száll át. (Curia 1910. október 25.
3404. sz.)

*

71. Habár a tanuvallomásokkal bizonyítottnak vehető, hogy
a hagyatéki ingatlanokat A. K. felperes alkudta meg az eladóktól,
s hogy a vételi ügyletek az ő közreműködésével létesültek, és
hogy a 2200 K vételárat a sajátjából fizette ki az eladónak,
mégis tekintettel arra, hogy az adásvételi szerződés az ő bele-
egyezésével az örökhagyó nevére állíttatott ki és a megvett ingat-
lanok tulajdonjoga is közvetlenül az örökhagyó nevére kebelezetett
be s így ezen ingatlanok nem róla szállottak az örökhagyóra,
a kir. Curia úgy találja, hogy a felperesről örökhagyóra szállott
vagyonértéket nem a jelzett ingatlanok természetben, hanem azok-
nak a felperes által kifizetett vételára képezi; amiért is a felperes-
nek öröklési igénye a végrendelet és leszármazók nélkül elhalt
örökhagyó mint egyenes leszármazója után az o. b. é. 10. §-a
értelmében csupán az általa vételárként kifizetett 2200 K erejéig
terjedhet; ez alapon az alsóbirósági ítéletek megváltoztatásával
ki kellett mondani, hogy a hagyatéki ingatlanok szerzeményi
vagyon képeznek s azokban az öröklési jog az alperest, mint az
örökhagyó házastársát illeti s az alapon azok tulajdonjogát az ő
javára megítélni; viszont azonban az alperest arra kellett kötelezni,
hogy az azokban fekvő ági értéket A. K. felperesnek megtérítse.

Minthogy azonban az ingatlanokra a felperes és neje javára
élethossziglani haszonélvezeti jog van bekebelezve, s így ők a
hagyatéki ingatlanok haszonélvezetére a jelzett időig jogosultak:
alperest az ingatlanok birtokbaadása s elvont hasznai iránti kereset-
tével ezidőszert elutasítani, viszont azonban azt is kimondani
kellett, hogy alperes a megtérítendő 2200 K ági értéket csakis ezen
haszonélvezeti jogok megszüntétől számított 15 nap alatt lesz köteles
a felperesnek vagy esetleg az ő örökösének megfizetni; ebből
folyóan azonban az is indokolt, hogy a 2200 K erejéig az alperes
névére átírandó ingatlanokra a zálogjog A. K. felperes javára egy-
idejűleg bekebelezessék. (Curia 1911. január 12. 4202. sz.)

*

72. A csatolt per adataiból kitűnik, hogy felperes előzetes
perre utasítás folytán a leánya néhai Gy. Zs. által a d—i közjegyző
előtt alkotott végrendeletet csupán kötelesrészének sérelme címén
támadta meg s e perben keresetének hely adatott s a megfelelő
kötelesrész megítéltetett.

Most már a felperes jelen keresetében ugyanazon végrende-
letet azon alapon támadja és kéri egész terjedelmében hatálytalani-
tani, mert az örökhagyó tévedésben volt aziránt, hogy gyermek
nem létében az életben levő szülőt is kötelesrész illeti, amit a
végrendeletnek ama kitétele is támogat, hogy „ezen intézkedé-
semben kötelesrészre igényt tartható örökösök által korlátozva nem
vagyok, minthogy gyermekeim nincsenek“; és hogy ezt a tévedést
alperes idézte elő azzal, hogy úgy tüntette fel a dolgot neje előtt,
mintha csupán a gyermekek birtokbaadása után kötelesrész iránti
igénnyel, a szülő azonban nem; és hogy az örökhagyó eme téves
felfogásának előidézésére az alperes az örökhagyónak beteges és
kellő szellemi képességgel nem bíró állapotát rosszhiszeműen hasz-
nálna volna fel.

Felperes azonban csak azon esetben léphetne fel sikerrel ezen
az alapon: ha ezek az újabb körülmények a végrendelet megtekinté-
téséből, illetve annak tartalmából felismerhetők nem lettek volna,
vagy pedig eme tényekről a korábbi per folyamatba tételekor tudomá-
ssal nem birt volna.

Eme körülményeknek azonban egyike sem forog fenn, mert a
felperes az örökhagyónak tévedését épen a végrendeletnek fent idézett
tartalmával igyekszik bizonyítani, amiből kitűnik, hogy ezt a körülmé-
nyet már a végrendelet megtekintésekor ismerte; azt pedig, hogy az
alperesnek a vitatott tévedést szándékosan előidéző magatartásáról
csak a korábbi kereset folyamatba tétele után szerzett volna tudomá-
st, jelen keresetében nem is állítja, sőt a kötelesrész iránti kereset-
ében a férj „pressziójára“ történt utalás az erről való tudomást
nyilván mutatja; már pedig azon esetben, ha a végrendeletnek vala-
mely hiánya, vagy annak érvénytelensége magából a végrendelet
szövegéből is felismerhető, vagy pedig egyéb érvénytelenségi tényről
a végrendeletet megtámadó fél tudomással bír, ez esetben köteles
a támadó fél keresetében az összes érvénytelenségi okokat felhozni
és érvényesíteni, mivel különben úgy kell őt tekinteni, mint aki a
keresetileg érvényesített kifogásain kívül egyébként a végrendeletet
megtámadni nem kívánja s azt magára nézve kötelezőnek elismeri.

Minthogy ezek szerint felperesnek a végrendelet elleni táma-
dási joga a kereseti alapon elenyészett, őt kereseti jogosultság
hiányából elutasítani kellett. (Curia 1911. január 12. 4175/1910. sz.)

*

73. Tekintve, hogy örökgyő ingatlanai haszonélvezeti joggal vannak terhelve, mindaddig, míg ezen haszonélvezeti jog fennáll, az örökösök örökgyő jogán az ingatlanokból mi vagyon birtokába sem jutnak; miért is a haszonélvezeti jog megszűnte és a hagyatéknak örökgyő jogán való birtokba vétele előtt arra sem kötelezhetők, hogy mint örökösök a hagyatékból fizetéseket teljesítsenek. Ez okból a kötelesrész kifizetésének idejét a haszonélvezeti jog megszűnte utánra kellett megállapítani. Egyúttal az ítéletek hiteles másolatai a hagyatéki iratok kapcsán, a hagyaték átadása, s ezzel kapcsolatosan az első—harmadrendű alpereseknek átadandó ingatlan hányadokra, a velők szemben felperes javára megítélt kötelesrész összegének jelzálogi biztosítása végett a hagyatéki bírósághoz átteendők. (Curia 1911. január 12. 4072/1910. sz.)

*

74. A kiskorú felperesek kötelesrészének kiszámításánál a felszámított és másodrendű alperesre átruházott 19,570 K életbiztosítási összeget is számításba kellett venni, habár örökgyő az életbiztosítási ügyletből folyó jogait még életében közjegyzői okirattal a másodrendű alperesre ruházta és a másodrendű alperesnek kedvezményezettként való megnevezését a biztosító társaság tudomásul vette s így az életbiztosítási kötvény ellenértéke nem is tekintendő az örökgyő hagyatékának, hanem a másodrendű alperes tulajdonának, melyre nézve örökösödésnek helye nincs; mert a másodrendű alperes nem tagadta, hogy az átengedett életbiztosítási díjat az örökgyő mint biztosított, haláláig, tehát közel 30 éven át fizette, s az ezen díjfizetések által szerzett magánjogi kedvezményt, mely más intézkedés hiányában az örökgyő törvényes örökösének javára szolgált volna, halála előtt rövid idővel a másodrendű alperesre mint kedvezményezettre, ellenérték nélkül átruházta; ezzel az ingyenes átruházással tehát az örökgyő a másodrendű alperest lényegileg megajándékozta; a visszteher nélkül elidegenített vagyonérték pedig a kötelesrész kiszámításánál mindig számításba veendő; nincs tehát törvényes ok, hogy az ajándéknak tekintendő, az örökgyő által 30 éven át teljesített díjfizetésekből alakult s reánézve már vagyoni értékét képviselő életbiztosítási díj számításba ne vétessék, az pedig nem vitás, hogy másodrendű alperes kedvezményezett az életbiztosításra 19,570 K-át felvett. (Curia 1910. szeptember 27. 2644. sz.)

*

75. Az A) a. egyezséggel bizonyítva van, hogy felperes a 80,000 korona tőke után a kifizetésig utólagos félévi részletekben 5% kamatot kötelezett fizetni s az 1903. december 5-ig követelt részletek esedékessé váltak.

A kamat elévülésére vonatkozó felperesi kifogás figyelembe nem vehető, mert az 1883:XXV. t.-cz. 19. §-ában a kamat elévülésére vonatkozó rendelkezés csak a hitelezési ügyletekből származó kamatkövetelésre vonatkozik, a követelt kamat pedig örökösödési ügyben kötött egyezségben kötelezett tőke után köttetvén ki, a törvény ama rendelkezése alá nem vonható.

A felmondás elmulasztására alapított kifogást illetően, miután az A) a. szerint, a félévi előzetes felmondás csak a tőke esedékessége idejének megállapítása végett, minden további korlátozás nélkül az elsőrendű alperes tetszésére bízva köttetett ki, a fizetni kötelezett kamatra nem vonatkozik s a kamat esedékessé vált után érvényesíthető, felperes a felmondás elmulasztásával sikerrel nem védekezhetik és amennyiben a felmondás elmulasztását hátrányosnak találta, a kamat fizetésétől, a tőkének kifizetése, esetleg letétbe helyezése által szabadulhat.

A lejárt kamat után az érvényesítés napjától az 1868:XXXI. t.-cz. 4. §-a értelmében kamat követelhető.

Az A) a. egyezség szerint a felperes az elsőrendű alperes részére annak a 40.000 forint tőkének a megfizetésére, mely után a viszontkeresetbe vett összeg kamat fejében követeltetik, örökségi igény fejében köteleztetett, az elsőrendű alperesnek örökségi igényen alapult követelése pedig azon az alapon, hogy a követelés kifizetésére a felperes nagykorúságra jutása utánig haladékot kapott, eredeti jogi természetét el nem veszti és a hagyatéki egyezség ezen az alapon hitelezési ügyletté át nem változik.

Következik ezekből, hogy az 1883:XXV. t.-cz. 19. §-ának a három évnél régebb időre követelt kamatok elévülésére vonatkozó rendelkezése a jelen esetben alkalmazást nem nyerhet. (Curia 1910. december 29. 4856. sz.)

*

76. Felperes keresetében 1023 K tiszta hagyatéki érték $\frac{1}{3}$ -át, tehát az ismert örökösök számához arányitva a törvényes örökrész összegét vette keresetbe; ebből nyilvánvaló, hogy követelésének jogcímét tévesen irta törvényes osztályrésznek, mely tévedését a per bármely szakában kiigazíthatta annál inkább is, mert a követelés jogcímét a kereset jogalapjául felhozott tényeknek megfelelően és a kereseti kérelem tartalmához képest a bíróság hivatalból is helyesbítheti. Jóllehet a haszonélvezet megszűntével a le nem szedett gyümölcsök az előállításukra fordított költségek megtérítése mellett a tulajdonost illetik, a földtől el nem választott terményekkel nem azonos egész évre járó haszonbér-jövedelemre azonban a haszonélvezőnek, illetve örökösének, a haszonbér esedékességének idejére való tekintet nélkül, a haszonélvezés tartamához képest van igénye. (Curia 1911. január 10. 4019/1910 sz.)

*

77. A felperesnek a S. E. 185. §-a a) pontjára alapított az a felülvizsgálati panasz, hogy a felebbezési bíróság megsértette azt az anyagi jogszabályt, amely szerint a már beszedett haszonvételek és leszedett gyümölcsök nem osztoznak a gyümölcsöt hozó állag jogi sorsában, alaptalannak találtatott.

Néhai Sz. S.-né, báró W. J. hagyatékára vonatkozó, s a perhez csatolt hagyatéki iratoknál fekvő végrendelet és jogérvényes hagyatéki átadó végzés alapján a felebbezési bíróság helyesen minősítette az 1908 okt. 7-én szintén elhalt Sz. S. részéről a B) a. szerződéssel az alperesnek kezelésre, helyesen azonban haszonbérbe adott ingatlanokat olyan jogi természetűeknek, hogy azok nem voltak néhai Sz. S. korlátlan tulajdonai, hanem hogy Sz. S. azokra csak a holtiglani haszonélvezeti jog illette meg.

A B) alatti szerződéssel kikötött évi 28,000 K haszonbér pedig nem volt függő haszon, hanem olyan haszonvétel, amelyre néhai Sz. S.-nak az osztr. ptk. 519. §-a szerint csak a haszonélvezés tartamához képest, vagyis csak arra a készösszegre volt igénye, amely a haszonbérből az ő 1908 október 7-én bekövetkezett halála napjáig tartó időre esik.

Minthogy pedig a felebbezési bíróságnak az elsőbíróság ítéletéből elfogadott tényállása szerint Sz. S. haszonélvező 1908 október 7-én elhalt és a keresetbe vett 3500 K haszonbérhátralék a haszonélvező elhalta utáni időre esik és így arra néhai Sz. S.-nak már jogos igénye nem volt, s a felperes által képviselt végrendeleti örökösökre át nem szállott, ennél fogva nem sértett a felebbezési bíróság anyagi jogszabályt a kereset elutasításával és a felülvizsgálati kérelemben panaszolt anyagi jogszabály a kereseti követelésre alkalmazható nem volt. (Curia 1910. szeptember 20. G. 138. sz.)

*

78. Az iratok, tekintettel arra, hogy dr. B. A. ügyvéd részére az ügyvédi meghatalmazás a másodrendű felperes által külföldön, Stamforda-Cannban állított ki, s az 1868 : LIV. tcz. 545. §-a ellenére az illető követség hitelesítésével ellátva nincs, azzal küldetnek le a kir. törvényszékhez, hogy hosszabb záros határidő kifizetésével hívja fel dr. B. A. ügyvédet, hogy másodrendű felperes részéről az idézett §-nak megfelelően kiállított ügyvédi meghatalmazást mutasson be, s a felhívás eredménytelensége esetén is, az erről szóló jelentéssel kiegészített iratokat újból terjessze fel. (Curia 1910. november 2. 3444. sz.)

*

79. Egy bekebelezett alzálogjoggal terhelt követelés az alzálogjoggal bíró hitelező beleegyezése nélkül a hitelezőnek még előzően meghozott s jogerőre emelkedett sorrendi végzés alapján sem fizethető ki, ép úgy a jelzálogos hitelező és az árverési vevő arra sem jogositottak, hogy ilyen alzálogjoggal terhelt követelésre nézve az alzálogjog szerzése és bejegyzése után, tehát utólag oly megállapodást kössenek, hogy a követelés a vételárba beszámíttassék, mert a megszerzett alzálogjog hatályánál fogva a zálogjogos hitelező követelésével szabadon már nem rendelkezhetik, az árverési vevő közvetlenül azt neki már sem ki nem fizetheti, sem teherképen az 1881 : LX. t.-cz. 183. §-a értelmében az elárverezett ingatlanon nem hagyhatja. (Curia 1911. január 20. 5761. sz.)

*

80. A kir. Curiának 50. sz. döntvénye és indokolása nyomán a bírói gyakorlatban elfogadott jogszabály szerint, még a sorrendi tárgyalásra szabályszerűen megidézett, de meg nem jelent s emiatt a kielégítési sorrendben mellőzött jelzálogos hitelező sem zárható el minden körülmény között attól, hogy a reáeső vételár részt rosszhiszeműleg felvevő ellen követelését jogtalan gazdagodás s ellenfelének rosszhiszeműsége címén külön per útján érvényesíthesse. Az idézett döntvénynek jogi álláspontjából folyik az a jogszabály, hogy még kevésbé fosztható meg a külön perindítás jogosultságától az a hitelező, akit a sorrendi tárgyalásra nem szabályszerűen történt idéztetésén kívül az is jogosit a követelésének külön per útján való érvényesítésére, hogy az előtte sorozott követelésre kielégítést nyerő hitelezőnek valóságban s anyagjogilag zálogjoga és így zálogjogi elsőbbsége is hiányzott, tehát a kellően meg nem idézett hitelező kárára minden jogalap nélkül gazdagodott. Ily esetben nem is szükséges, hogy a pénzt felvevő hitelező rosszhiszeműen járjon el, a jogtalan gazdagodási keresetre vonatkozó anyagjogi szabályoknak megfelelően elegendő, ha követelésére eső összeget bár csak jogi tévedésből vette fel. (Marosvásárhelyi tábla 1911. január 30. G. 300. sz.)

*

81. A pályadíj kifizetése a kifizető részéről kötelezően tett ajánlat, amelynek feltételei őt mindenkiel szemben kötik, aki az ajánlatnak megfelelően vele jogviszonyba lép, de viszont nincs kizárva annak a lehetősége sem, hogy az első és természeténél fogva egyoldaluan sem nem módosítható, sem vissza nem vonható díjkifizetés eredményének szabályos eldöntése után a díjkifizetés pályázatban résztvevőkkel vagy azok egyrészével a megoldandó kérdés vagy véghezviendő cselekmény dolgában külön megállapo-

dásra ne jusson. A pályázat eldöntésére megnevezett bírálók határozata bírói úton meg nem támadható, hacsak a pályázat eldöntése körül olyan magatartás, cselekmény vagy mulasztás nem merült fel, mely a pályázót az általános jogelvek alapján kártérítésre jogosítja. (Curia 1910. december 29. 5108/910. sz.)

Közlemények.

Jogászgyűlés és közjegyzői congressus. Mint illetékes helyről értesülünk, a f. évi szeptember hónapban tartandó jogászgyűléssel egyidejűleg közjegyzői congressus tartása van tervbe véve. Célzatosan történik a már régóta sürgetett közjegyzői congressusnak épen a jogászgyűlés napjaira való egybehívása. Az ügyvédi karban a közjegyzői hatáskör kisajátítása iránt már évek óta szított mozgalom ugyanis most azon az úton van, hogy a jogászgyűlés napirendjére kitűzött azt a kérdést, mely a bíróságok perenkívüli teendőinek közjegyzőkre vagy ügyvédekre való ruházását tárgyalja, egyáltalán a közjegyzői hivatás, mint kizárólagos hivatás megszüntetésének kérdésévé tegye és az ország jogászi közvéleményét az ügyvédközjegyzőség intézménye mellett megnyilatkoztassa. A közjegyzői karnak mos már elháríthatlan kötelessége, hogy ezzel az irányzattal szemben egyrészt testületileg állást foglaljon, másrészt a jogászgyűlésben is érvényt szerezzen a közjegyzői intézmény fenntartása mellett szóló jogszolgáltatási szempontoknak. Erre szolgál a jogászgyűléssel egyidejűleg megtartandó közjegyzői congressus, mely alkalmat ad a közjegyzői karnak a jogászgyűlésen minél nagyobb számban való részvételre is. A jogászgyűlés napirendjén szereplő minden kérdésben ugyanis előzetes felszólítás folytán két szakvélemény készül és terjesztetik elő, elsősorban az illető szakosztályban. A szakosztály megállapodásához képest kerül az egyik vélemény a teljes ülés elé, mely ismét szavazással dönt ezen és a kisebbségi vélemény között. A szóbanforgó kérdéshez az egyik véleményt karunk hivatott képviselője *dr. Charmant Oszkár* készítette és fogja előterjeszteni, kötelessége tehát a közjegyzői kar minden tagjának, hogy ezen vélemény mellé sorakozzék és annak a tanácskozásban és szavazásban egyaránt érvényt szerezzen. A jogász-

gyűlés, mely annak idején megvitatta a közjegyzői intézményt is és annak behozatala mellett állást foglalt, most ismét tájékoztathatja ebben a nagyfontosságú kérdésben az országot az igazi jogászi felfogásról és megjelölheti azt az irányt, melyet nem az alacsonyrendű megélhetési szempontok, hanem a jogszolgáltatási tekintetek szabnak.

Tájékoztatás céljából a következőkben közöljük a jogászgyűlés napirendjére kitűzött kérdéseket és az előkészítő bizottság által megállapított szervezeti szabályzatot és tanácskozási rendet:

I. Magánjog. 1. Kivánatos-e bizonyos nemű ingóságok zálogjogi leköttése átadás nélkül? Ha igen, melyek lesznek azok az ingóságok és melyek a zálogjogi leköttés módozatai? Kivánatos-e a függő termés elzálogosítása? és ha igen, mily módozatok mellett? 2. Szükséges-e és mily irányban a munkabérszerződésből eredő követelések biztosítása.

II. Hiteljog. 1. A váltó utólagos telepítésének törvényhozási szabályozása. 2. Minő törvényhozási intézkedések kívánatosak a részvénytársaságok felügyeletének és ellenőrzésének hathatósabbá tételére?

III. Büntetőjog. 1. A társadalom hathatósabb védelme érdekében a bíróság minő intézkedéseket tehessen a büntettek bizonyos csoportjaival szemben (pl. szokásszerű, közveszélyes, iszákos, korlátolt beszámítású stb. büntettek) és ezeknek az intézkedéseknek foganatosítása körül a bíróságot mily befolyás illesse meg? 2. A bűnvádi perrendtartás jogorvoslati rendszerét mily irányban kellene módosítani?

IV. Törvénykezés, közigazgatás. 1. Kivánatos-e, hogy törvényeségi ügyekben a francia reféréhez hasonló sürgősségi eljárás honosíttassék meg? 2. Kivánatos-e, hogy a bíróságok egyes perenkívüli teendői közjegyzőkre vagy ügyvédekre ruháztassanak át? 3. Kivánatos-e és mily irányban törvényhozásilag szabályozni a közigazgatási határozatok jogerejét?

Az országos jogászgyűlés tagja lehet minden magyar állampolgár, akinek ügyvédi vagy bírói minősítése van, közigazgatási hatóság tisztviselője, jogtanár, jog- vagy államtudor, vagy a Magyar Jogászegylet tagja. A tagsági igazolványt 15 K részvételi díj lefizetése ellenében az előkészítő-bizottság (Budapest, V., Szemere-utcza 10.) máris kiszolgáltatja. Minden tag megjelenhet, felszólalhat és szavazhat az összes teljes és szakosztályi üléseken, és megkapja a jogászgyűlési véleményeket és a jogászgyűlés naplóját. Az országos jogászgyűlésnek öt szakosztálya lesz. Az első szakosztályba tartozik az általános magánjog, a másodikba a hiteljog, a harmadikba a büntetőjog, a negyedikbe a bírósági szervezet és a polgári eljárás, az ötödikbe a közjog és közigazgatási jog. A kérdéseket a szak-

osztályokban vitatják meg, és a szakosztály megállapodásait e célra választott előadó terjeszti a plenáris ülés elé. A szakosztály kisebbségének jogában áll külön indítvány előterjesztése. A határozati javaslatok felett a plénum szavazással, egyszerű szótöbbséggel dönt. Az országos jogászyűlés tárgyában az előkészítő-bizottság mindennemű felvilágosítással szolgál.

A közjegyzői congressus napirendjét és közelebbi módozatait egy június hóban megtartandó előértekezlet fogja megállapítani.

*

A Magyarországi kir. közjegyzők országos egyesülete
f. évi február hó 19-én tartotta meg rendes évi közgyűlését.

Jakab Géza elnök ismerteti a múlt évi közgyűlés óta eltelt esztendőnek az igazságügyi kormány működési körébe tartozó s különösen közjegyzői intézményünkkel vonatkozásba hozható, figyelmet érdemlő eseményeit. — E visszatekintés általános jogász szempontról, főként azonban a perenkivüli jogszolgáltatást érintő alkotások tekintetében meddő és vigasztalan képet tár elénk. A minduntalan megújuló politikai küzdelmek és közjogi fegyvermérkőzés a törvényalkotásra hivatott tényezők java erejét és idejét állandóan igénybe veszik és lekötve tartják. A polgári perrendtartás törvénykönyve az egyetlen jelentős igazságügyi alkotás, amit a lefolyt év javára irhatunk. — A kulturnemzetek és jogállamok perjogi törvényalkotásainak a sorában kétségtelenül előkelő hely illeti meg ezt a nagyszabású modern kodexet, de intézményünkre vonatkoztatva, bár mi is örömmel üdvözölhetjük azt, mégis távol esik attól a tértől, amely a közjegyzői intézményt elsősorban érdekli, t. i. a perenkivüli jogszolgáltatás elsőrangú érdekeket érintő területétől. Az elfajult politikai szenvedelmességgel szemben, mint látszik, tehetetlenül áll a jelenleg működő igazságügyminister minden jóakarata; pedig benne nem hiányzik az érzék és jó szándék, hogy kormányzati körében minél több hasznos alkotást létesítsen. A közjegyzői hatáskör kiterjesztő szabályozásától s karunk helyzetének javításától sem idegenkedik, amint ennek ügy működésében, valamint kijelentéseiben is találkoztunk már kedvező jelenségeivel, így különösen abban a kijelentésében is, mely szerint fentartja a hagyatéki eljárás reformtervezetének elkészítésére vonatkozólag hivatali elődje által dr. Charmant Oszkár tagtársunknak adott megbízást, melynek ő már munkálata beterjesztésével eleget is tett. Hogy azonban ugy ennek, valamint sok más előkészített igazságügyi törvénytervezetnek sora mikor kerülhet parlamenti tárgyalás alá, az áldatlan közviszonyok miatt szinte beláthatatlan. Éppen e fentvázolt okból, az időszerűtlenség tudatában

is tartózkodni vagyunk kénytelenek mindenféle újabb mozgalom kezdeményezésétől.

Valamivel javult a helyzet a kinevezések körül az igazságügyminister jóakarata folytán, amennyiben a helyettesek legális igénye újabb időben nagyobb figyelemben részesül a karon kívül álló protectiós pályázókkal szemben; miáltal a már csaknem rendszerré vált méltatlan mellőzés sérelme némiképen enyhült, s másrészt az állások is elég gyorsan töltetnek be.

Ez örvendetesen, bár még távolról sem a jog és méltányosság kívánalmaihoz képest változott helyzet azt mutatja, hogy nem a törvény rossz, amikor kívülről jövő értékes erőknél a karba jutását is lehetővé teszi, ami, tapintatosan alkalmazva, elvileg nem is kifogásolható, hanem inkább rossz és elítélendő a törvény gyakorlati alkalmazásának a helytelensége akkor, ha a minister e discretionális jogából a helyettesek sérelmére rendszert létesít.

A kar kebelében örvendetes eseményül üdvözölhetjük a fordulópontot, mely szerint nyugdíjintézetünk az év folyamán teljesen s véglegesen szerveztetvén, rendeltetésének átadatott úgy, hogy az igényjogosultak részére az alapszabályszerű illetményeket már folyósíthatja is. Igényjogosult azonban még nem jelentkezett.

Majd előzetes bejelentést tesz az elnök egy készülő, karunkat különösebben érdeklő s értékesnek ígérkező történelmi vonatkozású irodalmi munkáról. Az országos egyesület 1896-ban a millennium alkalmából kiadta Érdujhelyi Menyhért munkáját, melyben a közjegyzőség és hiteles helyek történetét szakavatott tollal tárgyalja. Ez a mű ott ér véget, hol a jelengi kir. közjegyzői intézményünk megteremtésének idejét megelőző ama sötét korszak, az ugynevezett elnyomatás korszaka nehezedik hazánk közállapotára s jogintézményeinkre is s mielőtt az alkotmányos korszak újabb törvényhozása a ma is hatályban levő, közjegyzői törvényünket életbe léptette volna. Érdujhelyi munkája tehát csonka s intézményünk újabb történelmi fejlődése és kialakulása tekintetében hiányos. *Rupp Zsigmond*, karunk közismert kiválósága, a mi törvényünk megalkotásának egyik előkészítő munkása vállalkozott a hiány pótlására s az újabb fejlődés történetének megírására. A mű már csaknem befejezéseig készen van, s méltó a tárgyhoz s illustris írójához; teljes befejezése rövid idő alatt várható. Amikor az elnök erről az örvendetes eseményről beszámol, a közgyűlés, valamint a maga nevében az érdemes szerzőnek köszönetet mond s egyben bejelenti, hogy a központi bizottság gondoskodni fog arról, miszerint Rupp Zsigmond munkája, melyet Országos Egyesületünknek enged át közrebocsájtás végett, becséhez méltó módon adassék ki, amit aztán minden tag meg fog kapni s azontul minden illetékes helyre is el fog juttatni.

Dr. Szécsi Ferencz titkár felolvassa jelentését a központi bizottság lefolyt évi működéséről s azután áttér a jövő év munkaprogramjának vázolására. A központi bizottság törekedni fog, hogy a közjegyzők jelenleg annyira csonka hatásköre kiterjesztessék s másrészt a közjegyzői hatáskör kisajátítására irányuló s különösen ügyvédi körökből kiinduló törekvés meghiusittassék. A központi bizottság iparkodásának egyik célja lesz továbbá, hogy az igazságügyi szervezet részleges reformjáról s különösen a bíróságok tehermentesítéséről szóló törvénytervezetnek a közjegyzőséget érintő hiányos és tarthatatlan intézkedései megfelelően módosítsanak, s hogy a közjegyzőség hatásköre különösen a hagyatéki ügyek elintézésénél az intézmény kilátásba helyezett általános reformja keretében az eddig a bíróság részére fentartott funkciók nagy részére kiterjesztessék. A központi bizottság a közjegyzőség általános reformjára irányuló mozgalmat állandóan ébrentartja; a választójogi törvény módosítása által a kar parlamenti képviseltetésének lehetőségét kivívni törekszik, a polgári törvénykönyv tervezetét előkészítő bizottság tanácskozásain a közjegyzőség érdekeinek megóvása céljából képviseltetésünket óhajtja elérni, a központi bizottság továbbá arra fog törekedni, hogy a minősítési törvény oly értelemben módosítsassék, miszerint a közjegyzői kinevezés kétévi előzetes közjegyzői gyakorlat feltételéhez is köttetik, hogy a közjegyzők letéteket kapcsolatos ügylet nélkül is őrizetbe vehessenek, hogy az általuk felvett végrendeleteket ők maguk hirdethessék ki, hogy a közjegyzőknek adandó birói megbízások kötelezővé tétessenek, hogy a személyazonosság megállapítása és a névalírások hitelesítése körüli eljárás egyszerűsítettassék, hogy a hagyatéki ügyek gyorsabb és könnyebb lebonyolítása érdekében a kivándorolni készülő állandó képviselő vallására köteleztessenek, hogy a közjegyzői képviselet a közigazgatási és pénzügyi hatóságoknál is minden fokon helyet foghasson, hogy a közjegyzői díjfokozat a megváltozott időviszonyokhoz mértén módosítottassék s hogy a váltóóvásoknál is a közjegyző díja fokozatosan az érték után állapítottassék meg. Előadó végül javasolja, hogy ama, különösen ügyvédek részéről gyakran tapasztalt visszaélés ellen, mely szerint az 1893. évi XVIII. t.-cz. 21. §-ában körülírt birói egyeztető eljárás a közjegyzői kényszer alá eső okiratoknak a közjegyző elkerülésével való felvételére használják fel, mozgalom indítottassék, továbbá az országos egyesület a Magyar Jogászegylettel kapcsolatba lépni törekedjék.

Szabó Albert pénztárnok felolvassa jelentését az egyesületnek és segélyalapjának 1910. évben kezelt pénztári állásáról és a megvizsgált mérlegeket bemutatja. Javaslatára a közgyűlés az 1910. évi pénztári kezelés tekintetében a központi bizottságnak a felmentvényt megadja és elhatározza, hogy az egyesületi pénztári számadás szerint 1910. évben mutatkozó 1842 kor. 28 fill. fele az alap-

szabályok X. fejezete alapján a közjegyzői nyugdíjintézet javára átutaltassék.

Egy nyugdíjügy alapszabályszerű elintézése után elnök a közgyűlést berekeszti.

*

Az aradi kir. közjegyzői kamara f. évi február hó 5-én tartotta meg Folyovich Sándor nagyenyedi kir. közjegyző elnökle mellett rendes évi közgyűlését. Az előterjesztett évi jelentés az igazságügyministernek a hagyatéki ügyek ellátására nézve emelt kifogásaira a következőkben terjed ki:

„A kifogásolt hátralékokra vonatkozólag vagyunk bátrak Nagyméltóságod magas figyelmébe ajánlani, hogy az örökösödési ügyek nemcsak a közönséges bírósági beadványokkal, de még csak a perekkel sem vehetők egy tekintet alá elintézhetőségük tekintetében. A telekkönyvi, végrehajtási ügyek bírása a beérkezett beadványt kedvezőleg vagy kedvezőtlenül akár a beérkezés napján elintézheti. A per bírása a keresetre kitűzi a tárgyalást, elrendeli a tárgyaláson a bizonyítást s ha bizonyítanak, ha nem, a peres felek, a fejlemények szerint ítéletet hoz s ezzel befejezte az ügyet, és még egyszerűbben fejezte be, ha egyik vagy másik fél, esetleg ha egyik fél sem jelenik meg. A hagyatékot tárgyaló közjegyző helyzete ettől egészen eltérő. A hagyatéki ügyet, akarják-e azt az érdekeltek rendezni vagy sem, közreműködnek-e erre vagy sem, rendezni kell, és pedig rendezni kell nemcsak úgy, hogy az ügy letárgyalva legyen, hanem hogy az telekkönyvileg is rendeztessék és pedig rendeztessék ne csak örökhagyó neve helyébe az örökösök neveinek bejegyzésével, hanem úgy, hogy a telekkönyvi állás megfeleljen a valódi tényleges birtoklásnak, mert az a cél lebegett a törvényhozó szeme előtt akkor, amikor az 1894 : XIII. törvénycíkket megalkotta. Ma, az 1894 : XVI. t.-cz. életbeléptetését követett 15 év múlva is, egyes nagyobb városoktól eltekintve, a tárgyalások alapját képező munkálatok, haláleset-felvételek, leltárak még mindig nagy felületességgel, hiányosan vétetnek fel. Bíróságaink alig tekintenek beléjük, éppenséggel nem ellenőrzik azokat, hogy azok alapján tárgyalható-e az ügy, ügyis átvizsgálja azt a közjegyző, aki tárgyalni fogja — kiadják neki. Így aztán vagy a tárgyalás előtt kell már az észlelhető hiányokat hosszas levelezésekkel pótolni, vagy az iratokat a kiegészítések elrendelése végett a bírósághoz visszaterjeszteni, vagy ismételt és ismételt tárgyalásokon pótolni az előmunkálatok hiányait és sokszor az örökösök minden édeklődése nélkül. Abban az esetben, ha az örökösök vagy azok valamelyike nem jelenik meg, igaz, hogy segedelmet nyújtanak az 1894 : XVI. t.-cz. 62., 63. és 66. §-ai, de ezek sem oly mértékben, mint a perekben a makacssági intézmény, mert ha az új tárgyaláson az örökös megjelenik és ellentétes nyilatkozatot tesz, vagy közismert kézbesítési mizériák miatt a kiadott idézések a feleknek nem kézbesítették, rendezhetjük újra az egész tárgyalást. Az örökösödési ügyek ellátása körüli téren még sok más nehézségekkel

számolt is annak idején a törvényhozás, amikor az 1886 : VII. t.-cz. 34. §-ának ötödik bekezdésében határozottan kizárta azt, hogy örökösödési eljárás vezetésére vonatkozó megbízások teljesítésére záros határidő tűzessék, és számolt Nagyméltóságod ministeriuma is, amikor az 1891. évi 5206. sz. rendelettel kiadott ügyviteli szabályok 263. §-ában a közjegyzőnek adott hagyaték-tárgyalási megbízások jegyzékének átvizsgálását negyedévenként rendelte el.

Ami a folytatások és pótlásoknak egyes közjegyzőknél nagyobb számban előfordulását illeti, utalunk arra, hogy hibás a két fajta ügynek egy rovat alatti kimutatása, mert amíg a pótlások — ami alatt a már befejezve lévő bírói elintézésre beküldött ügyeknek valamely hiány pótlására visszaadását kell értenünk — nagy száma aggályra adhatna okot a hagyaték-tárgyalások alapos és kimerítő volta tekintetében, addig a folytatásra közbeszóló bírói intézkedés után, vagy gyámhatósági kívánság folytán visszaesése az ügyeknek egyáltalán aggályosnak nem tekinthető.

A megejtett választásokon megválasztottak elnökké: *Folyovich Sándor* nagyenyedi kir. közjegyző; rendes tagokká: *Kirileszku Gyula* kisjenői, *dr. Mülek Lajos* aradi, *Beles János* aradi és *dr. Gyarmathy Ernő* borosjenői kir. közjegyzők; póttagokká: *dr. Márki János* gyulai és *Sároi Szabó Péter* szászvárosi kir. közjegyzők.

*

A kassai kir. közjegyzői kamara a közjegyzői törvény reformjába vágó következő felterjesztést intézte az igazságügy-ministerhez:

„Az 1874 : XXXV. t.-cz. 166. § d) pontja szerint a közjegyzőkről vezetett lajstromba bejegyzendők a közjegyzők ellen kiszabott büntetések, az illető határozatra való hivatkozás mellett. A törvény általában „büntetés“-ről szólván, s ilyennek jellegével bírván az 1886 : VII. t.-cz. 39. s 44. §-aiban említett, a 44. §-ban egyenesen „fenyíték“-nek minősített intések és bírságolások is, kamaráknál a lajstromba ezek szintén bejegyeztetnek. A *fegyelmi* büntetés elévülése az 1874 : XXXV. t.-cz. 186. §-ában van szabályozva, az 1886 : VII. t.-cz. 39. s 44. §-ai szerinti büntetéseknek elévülésére nézve azonban egyáltalában semmiféle törvényes intézkedés nincs. Ennek folyománya az, hogy ily büntetéssel sújtott közjegyző ettől a folttól soha többé nem szabadulhat, csakis oly lajstromkivonatot kaphat, melyben a büntetés feltüntetve van, a kivonat felhasználásával tehát maga ellen okvetlenül kedvezőtlen vélelmet keltenie, s így egész életén át oly hátrányt elviselnie kell, mely sem az elkövetett, gyakran csak temperamentumbeli, de mindig *csekélyebb* szabálytalansággal, sem a büntetés céljával arányban nem áll. A méltányossággal ellenkező ezen állapot tehát orvoslást igényel.

A végleges szabályozás, a dolog természeténél fogva, törvényhozás útján volna eszközölendő; minthogy azonban ez hosszú idő múlva történhetnék és minthogy a szabályozás szükségének sürgősségéről minket egy előfordult eset külön is meggyőzött, a kérdést — törvénybeni hízagról lévén szó — ideiglenesen a felügyeleti jognál fogva, rendeletileg mielőbb szabályozandónak tartjuk és az 1874 : XXXV. t.-cz. 186. §-ának analogiája szerint ezt akként javasoljuk, hogy

az ily büntetés, ha megintésben állott, két év múlva és ha pénzbírságban állott, három év múlva elévül, de csak akkor, ha az illető közjegyző időközben újabb büntetés alá nem esett, hogy

az ekként elévült büntetés a lajstromból adott kivonatba csak akkor irandó be, ha a kivonat büntető vagy fegyelmi eljárás során kir. bíróság vagy kir. ügyész részére adatik ki, és hogy

az elévülés a büntetést kimondó kamarai végzés keltétől számítandó.

Javaslatunk további indokolására kiemeljük, hogy az nem érinti a fegyelmi büntetés elévülésére nézve fennálló, s esetleg a kérdéses büntetésekre is alkalmazandó bírói gyakorlatban foglalt elvet (Curia, 457/88.), hanem azzal, hogy a kir. közjegyző magánügyeiben, az elévült ily büntetést már fel nem tüntető lajstromkivonatot kaphatna, eléretnek a méltányosság által követelt cél: hogy a kir. közjegyző a kérdéses, csekély beszámítás alá eső büntetés hátrányaitól egyáltalán menekülhessen. Az elévülést azért véljük az illető kamarai végzés keltétől számítani, mert az ily végzés nem fellebbezhető (1886 : VII. t.-cz. 44. §), tehát a meghozatallal már jogerős. Tisztelettel kérjük ennél fogva Excellentiádat, hogy a felvetett kérdést rendeletileg sürgősen szabályozni, egyébként pedig a közjegyzői törvény módosításakor figyelembe venni méltóztassék.

Ugyancsak a fegyelmi eljárást illetőleg bátorodunk az 1886 : VII. t.-cz. egy másik hízagára utalni. A 45. § c) és d) pontjai esetében hozott ítélet ugyanis, megfelelő intézkedés hiányában, ezidő szerint egyszerűen kijátszható, amennyiben az elítelt jelölt a d) pont esetében minden nehézség nélkül, a c) pont esetében pedig, ha a gyakorlatból azonnal kilép, egyéb bizonyítványai alapján, a feljüggesztés eltitkolása mellett, magát más közjegyzői kamaránál közjegyzővé leendő kineveztetés iránt is pályázhatik. Szükséges lenne tehát e hiánynak rendeleti uton leendő pótlása, véleményünk szerint akként, hogy a fegyelmi bíróságok utasítandók lennének, miszerint a kérdéses büntetések iránti *jogerős* ítéletet mindannyi közjegyzői kamarával közöljék, az utóbbiak azután az így elítelt egyéneket nyilvántartanak és bejegyzések és pályázatok esetében azt figyelemmel kísérni tartoznának.

*

A közjegyzői idézések kézbesítése tárgyában a budapesti központi bírósági kézbesítő hivatalnak a közjegyzői kamarákhoz intézett következő átiratára hívjuk fel a figyelmet:

„A 25220/1910. I. M. sz. rendelet (Igazságügyi közlöny XIX. évf. 12. sz.) 6. pontja értelmében 1911. január hó 1. napjától kezdve a kir. bíróságok, kir. bírósági végrehajtók és kir. közjegyzők is kötelesek a Budapesten kézbesítendő iratokhoz választos levelező-lap alakú vétívet csatolni, minden fél részére külön vétívet kiállítani, a vétív címoldalát tentával vagy olvasható gummibélyegzővel kitölteni (sohase írónnal, mert azt a posta nem fogadja el, valamint a gummibélyegző-nyomással ellátott régi fajta vétíveket sem fogadja el többé) kerület, utca és házszámmal ellátott címet kiírni és az így felszerelt iratot a „Központi Bírósági Kézbesítő Hivatal, Budapest V., Koháry-u. 3. sz.” címmel ellátva postára adni.

A rendelet életbelépte óta már hónapok teltek el, ennek dacára a kir. közjegyzők által e rendelet máig sem tartatik be, ez okból tisztelettel kérünk intézkedést aziránt, hogy a fenti rendelet betartassék, mert további ismétlődés esetén kénytelenek leszünk a felsőbb hatóság útján a rendeletek be nem tartását a m. kir. Igazságügyministeriumnak bejelenteni.

A központi bírósági kézbesítő hivatal, Budapesten.“

*

Követendő példa Szarvas nagyközség fizetési szabályrendelete községi előljárók, kezelő- és segéd személyzet és más alkalmazottak fizetéséről és napidíjairól, melynek 3. §-a következőképen szól:

A községi jegyzők magánmunkálatára és azok díjazására vonatkozólag a 126.000/1902. számú m. kir. belügyministeri rendelet alapján 319. kgy. 9806/1904. ikt. sz. alatt alkotott vármegyei szabályrendelet az irányadó, azzal a különbséggel, hogy a most hivatalban lévő és ezután választandó jegyzők a hivatott szabályrendeletben részletesen megállapított munkálatok közül *adásvételi szerződések s általában a telekkönyvi beadványok készítésével nem foglalkozhatnak.*

*

Személyi hírek. Ő Felsége a közügyek terén szerzett érdemeik elismeréséül *dr. Kiss József* budapesti kir. közjegyzőnek a m. kir. udvari tanácsosi címet és *báró Clauer Lajos* nezsideri kir. közjegyzőnek a Ferencz József-rend tiszti keresztjét díjmentesen adományozta.

Kir. közjegyzővé kineveztetett *dr. Berzsenyi Gerő* lengyeltóti gyakorló ügyvéd Keszthelyre.